

stiftsbladet

Folkekirken | Roskilde Stift | nr. 4 oktober 2018 | 69. årgang

TEMA

FÆLLESSKAB OMKRING BORDET

BørneKirke med madmormad

“Mad gør fællesskabet konkret”

“Det er ikke nok at spise sammen”

Nyhed: Inspirationsboxen

Når de sammenspiste dæmoner ikke levnes mange chancer

Otto Lundgaard, redaktør

I ugen, der for længst er gået, blev jeg mødt af et opslag på Facebook:

“I morgen er der høstgudstjeneste i kirken, og Jesus giver alle os hængerøve, farisæere, syndere og piveører en opsang med Guds nådefulde evangelium!”

– og på næste linje: *“Ja, og bagefter spiser vi sammen.”*

Ja, hvad ellers? tænkte jeg. Det ville da rent ud være synd at gå hver til sit og opløse det fællesskab, Vor Herre kalder os sammen til, hvis høstgudstjenestens gode gaver uden videre bliver sendt retur eller lagt tilbage i skuffen. Og jeg tror sandelig også, den glade giver er af en helt anden mening. Ham, der – ifølge Den Nye Aftale – bliver omtalt som en ædedolk og fyldebøtte, ven med skatteopkrævere og andre, som ikke overholder Loven.

Meningen er nemlig god nok, det samme er budskabet: Guds gode gaver skal tages imod, men også deles ud og deles med andre i det fællesskab, gudstjenesten skaber, og som fællesmåltidet er med til at bygge op. Problemet er bare, at vi går fejl af dette budskab, hvis vi tager det som en selvfølge uden at gøre det mærkbart. Det vil sige: uden at give det krop.

For et fællesskab skal kunne mærkes, ellers er det for intet at regne. Derfor kom Facebookopslaget supplerende indbydelse til fællesspisning for hængerøve og os andre syndere som et evangelium. Evangeliet lever af at blive delt. Det samme gør måltidet. Ligheden er ikke spor tilfældig.

At der er et flow mellem det, vi deler i gudstjenesten, og det, vi deler bagefter, er bestemt ikke noget nyt. Det er heller ingen nyhed, at der i disse år sker en mærkbar stigning i antallet af fællesspisninger samt antallet af danskere, der er i berøring med kirken. Men begge nyheder har til formål at blive delt, også henover sognegrænserne.

Da stiftet iværksatte kampagnen “Kirkeåret for begyndere” (i 2003) med anvisninger på festlige gudstjenester på ud-

valgte søn-, hellig- og mærkedage, indgik der i kampagnematerialet også idérige menuforslag til fællesmåltider efter gudstjenesten. Kampagnen havde flere formål, men et af de mere vægtige var, at folk skulle indbydes og føle sig bedre tilpas på kirkebænkene. Og det er rent beviseligt noget, der op-

står, når vi i gudstjenesten lægger vægt på modtagelse og deltagelse samt lader det alt sammen fortsætte i samværet om noget på bordet og med nogen om bordet.

Dog gælder det, at et fællesskabs-skabende måltid ikke kan opstå af sig selv. Et kirkeligt fællesmåltid kalder på vores engagement og vilje til at gøre noget andet, det kalder på åbenhed og skaberkraft – kort sagt: det kalder på *ånd*.

Er ånden til stede i samværet og nærværet omkring bordet og måske også i noget kulinarisk anderledes og udfordrende, der sættes på bordet, - ja, så er også muligheden til stede for, at de sammenspiste dæmoner i os ikke levnes mange chancer. Og da er det underordnet, hvor mange vi er; for det kristne fællesskab er ikke defineret af, hvor mange der rent fysisk er plads til - men dette at der er plads til alle. Og at alle kan gå fra bordet med følelsen af at have fået noget af kirken med sig hjem og ud i hverdagen.

Nærværende udgave af Stiftsbladet sætter fokus på fællesskabet omkring bordet, i særdeleshed fællesmåltidet, sådan som det praktiseres rundt om i stiftet. Det har været særdeles interessant at blive mødt af den idérigdom, der udfolder sig hjemme i jeres kirker, men også at blive modtaget af de gode tanker, der ligger bag, og som knytter evangeliet og måltidsfællesskabet sammen.

Vi håber, læsningen giver indtryk til inspiration, overvejelser, nye tiltag - men også til eftertanke, debat og nye ideer, som I selv finder på.

Gud til glæde, os til gavn.

Nyt fra stiftsadministrationen	04	Nyt initiativ: Måltid for enlige forældre	26
Nyt fra web	06	Mænd og mad	28
Nyt fra Stiftsrådet	07	Fra sognegårdens køkkenregioner	32
“Det er ikke nok at spise sammen”	08	Hjemmebesøg hos konfirmanderne	33
Voxpops	11	Drop-in dåb	36
“Munde, hjerter og hænder”	12	Bliv en del af noget større!	37
“Mad gør fællesskabet konkret”	14	Retræter	38
“Tanken var at gøre noget andet for at få noget andet”	16	Danske kirkedage	39
BørneKirke med madmormad	19	PR for Konfirmandtræf 2019	bagside

Stiftsbladet, oktober 2018

Udgiver: Roskilde Stift
Palæet, Stændertorvet 3A,
4000 Roskilde.
Tlf. 4638 1920
www.roskildestift.dk.

Følg Roskilde Stift på Facebook:
www.facebook.com/roskildestift

Ansvarshavende redaktør:
Otto Lundgaard
tlf. 4033 2127
e-mail: nol@km.dk

Roskilde Stifts kommunikations-
medarbejder:
Rasmus Birkerød
tlf. 3027 2319
e-mail: rabi@km.dk

Fotos: Christina Molbech, Rasmus
Birkerød og Otto Lundgaard
Forside: Christina Molbech
*Billedet er taget i forbindelse med
BørneKirke, afholdt i Skt. Nikolai
Sogn, Holbæk*

Korrektur:
Lisbeth Grønberg og Peter Nielsen
Layout: Itkin grafisk/itkin.dk

Tryk: KLS PurePrint A/S
Papir: Pure Silk

Oplag: 2.700

Næste nummer af Stiftsbladet
udkommer december 2018
Tema: Gudstjenester på en
anden måde. Deadline for indlæg,
20. oktober 2018

Vist har vi da vores kilder, mеееее ...

Kære læser!

Stiftsbladet er for læserne. Det handler om læserne. Men det skrives faktisk også af læserne. For vist har vi her på redaktionen vores kilder, – men selvom det er meget, er det ikke alt.

Vi vil meget gerne fortælle om kirkelivet, som det lever og virker og er ud i hele stiftet. Og vi hører også gerne fra dit sogn.

På forhånd stor tak fra læserne og os.

NYT FRA STIFTSADMINISTRATIONEN

Domprovst Anne-Sophie Olander Christiansen er biskoppens stedfortræder under dennes studieorlov. (Foto: Thomas Andersen)

Biskoppen på studieorlov

Biskop Peter Fischer-Møller gik 1. september på tre måneders studieorlov. Her skal han arbejde teologisk med klimaforandringer, miljøudfordringer, reduceret biodiversitet og bæredygtighed i treenighedsperspektiv.

Domprovst Anne-Sophie Olander Christiansen varetager biskoppens opgaver i perioden frem til den 1. december.

NY PRÆST

Alle nyuddannede præster skal nu have et individuelt introduktionsforløb, når de får job. Det har Kirkeministeriet besluttet, og den nye ordning hedder NY PRÆST og trådte i kraft 1. juni 2018.

Ordningen har til formål at sikre, at præsterne får en god indføring i præstearbejdet og den faglige støtte, de har brug for. Introduktionsforløbet varer mellem 18-24 måneder og ledes af den lokale provst i samarbejde med stiftets uddannelseskonsulent. Forløbet indeholder blandt andet forventningsafstemning med menighedsrådet, mentorstøtte, efteruddannelseskurser, besøg på arbejdspladsen af uddannelseskonsulent samt supervision på undervisning og gudstjenester og en afsluttende samtale.

I Roskilde Stift er otte præster allerede indskrevet på den ny ordning.

Menighedsrådsvalg 2018

Den 13. november skal der vælges 20 nye menighedsråd i Roskilde Stift. Det er de menighedsråd, der ved valget i 2016 fik dispensation i Kirkeministeriet til at blive valgt for en 2-årig funktionsperiode.

Der afholdes valg i følgende sogne:

Ringsted-Sorø Provsti: **Kværkeby**
 Slagelse Provsti: **Skørpinge-Fårdrup-Flakkebjerg-Høve**
 Kalundborg Provsti: **Svallerup, Røsnæs**
 Ods- og Skippinge Provsti: **Vig, Egebjerg, Højby**
 Næstved Provsti: **Karrebæk, Snese, Næstelsø, Mogenstrup**
 Holbæk Provsti: **Jyderup, Sdr. Jernløse**
 Roskilde Domprovsti: **Ørsted-Dåstrup**
 Lejre Provsti: **Osted, Lyndby, Kirke Hyllinge**
 Tryggevejle Provsti: **Terslev, Strøby-Valløby-Tårnby**
 Greve-Solrød Provsti: **Karlstrup**

Foto: Joannes Holm

Nytårsgudstjeneste

Roskilde Domkirke er i år vært for DRs årlige nytårsgudstjeneste. Normal praksis er, at den form for tv-produktion er såkaldte for-produktioner. Det vil sige, at gudstjenesten er optaget på forhånd.

Optagelsen sker helt nøjagtig mandag den 3. december kl. 18.30-19.30. Alle er velkomne til at deltage. Prædikant er biskop Peter Fischer-Møller. Danmarks Radio beder om, at deltagerne møder festklædt op.

GDPR

Persondataforordning

Den nye persondataforordning påvirker os alle sammen i vores måde at arbejde på – også i menighedsrådene. Men hvordan arbejder vi i praksis med de nye regler? Hvordan håndterer vi henholdsvis almindelige og følsomme data?

Vi har lagt en let læselig vejledning på forsiden af www.roskildestift.dk

NYT FRA WEB

Optakt til ugens prædiken hver onsdag

Arbejdet med kommunikationsstrategien WEB FIRST og med at gøre www.roskildestift.dk mere aktuel er i fuld gang. Nu har et nyt element på forsiden set dagens lys. Nemlig *Præstens Prædiken*.

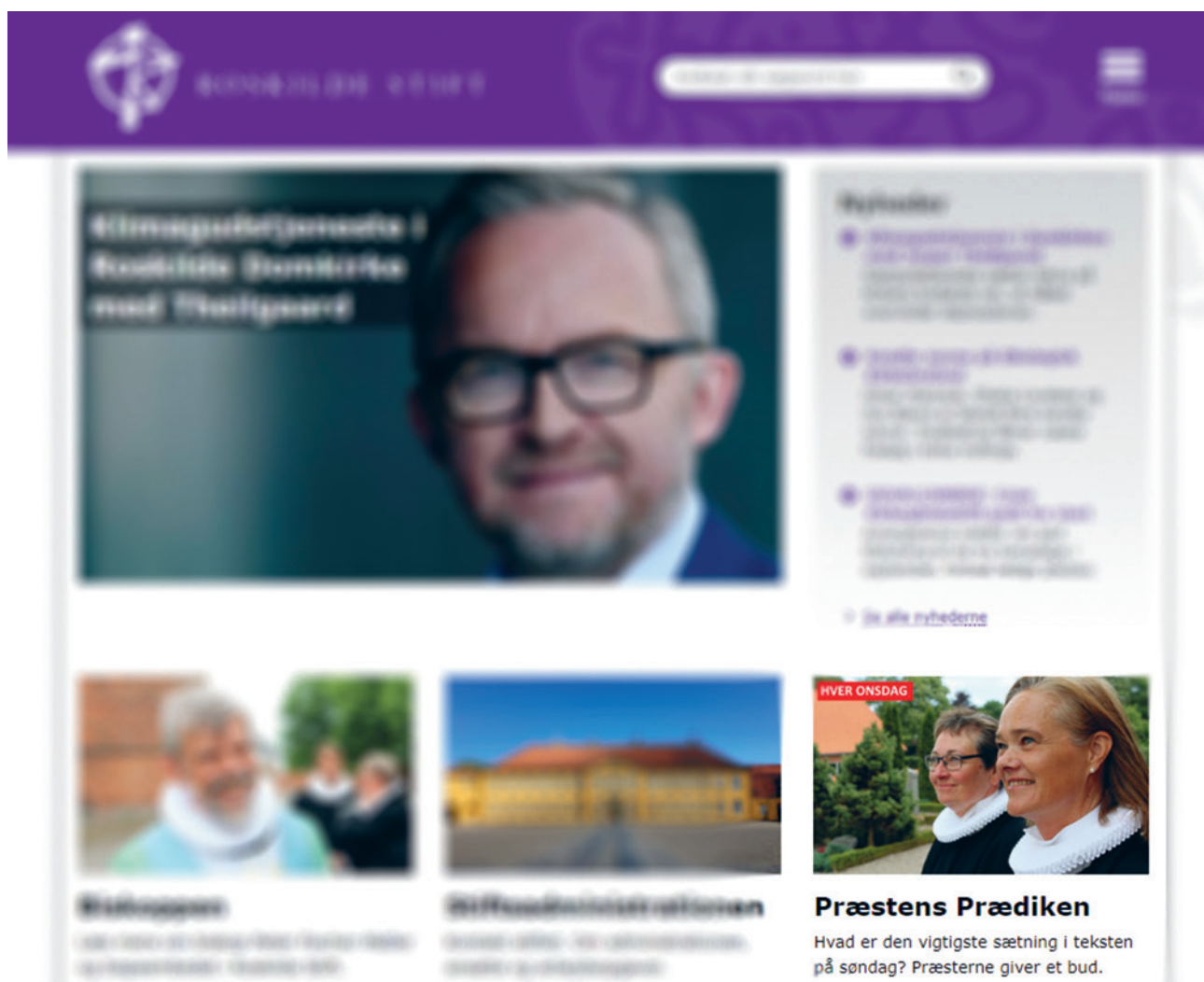
- Jeg mener, at det i enhver form for virksomhedskommunikation er afgørende at kommunikere ud fra en virksomheds hvorfor – altså virksomhedens grundlæggende formålsbeskrivelse, siger Rasmus Birkerod, kommunikationskonsulent i Roskilde Stift.

- I folkekirken handler det om at *dele og forkynde* evangeliet. Derfor ser jeg det som min opgave, at vi har et fast punkt på forsiden af hjemmesiden, der handler om "Gud, Jesus og evangeliet".

Præstens Prædiken udkom første gang den 19. august, hvor Morten Brøgger fra Kirke Stillinge og Hejninge sogne ved Slagelse lagde for. Nu kigger en af stiftets præster hver onsdag frem mod søndagens tekst og skriver en prædiken-optakt.

- Jeg kalder det "prædikenoptakt", fordi det netop ikke er en færdigskrevet prædiken, jeg efterspørger – men derimod nogle tanker og ideer om, hvordan den kommende tekst er aktuel for almindelige mennesker i dag, siger Rasmus Birkerod og tilføjer, at præsterne blandt andet skal pege på, hvilken sætning i teksten, der er den absolut vigtigste.

Han opfordrer alle, der er interesseret i at skrive en optakt til at kontakte ham på rabi@km.dk.

NYT FRA STIFTSRÅDET

At være og gøre kirke

Bodil Therkelsen, fmd. for stiftsrådet

Hvad med de unge?

Lige nu er der i mit kirkelige arbejde på flere niveauer rigtig gang i samtalen om tro og kristendom. Der efterspørges samtalekort og guider til disse relativt enkle samtaler.

Når vi "gør" kirke lokalt, bunder det jo i ønsket om at bringe tro og mennesker sammen. Menighedsrådene sætter rammerne for arbejdet, og selv om vi meget tit skal drøfte økonomi i disse tiltag, så er der vel ingen, der er i tvivl om, at det er for vores kirkes skyld. På den måde kan vi måske blive bedre til at se trosforholdet udmøntet i de tiltag, vi laver rundt omkring.

Fra den 31. august til den 2. september blev der holdt TRO - økologisk kirkefestival i Hornsherred, og det er jo en super måde at sætte tro og vores liv i et respektfuldt forhold, at se gudsforholdet gennem dette tiltag.

Foto: Trofestival.dk

I denne sommer har konceptet med vielser i det fri også været genstand for evalueringer og resultaterne er da sigende: vi vil gerne bruge kirkens ritualer, også uden for kirkens mure. Kirken skal være en naturlig del af samfundet.

Ser vi på projektet "Kirke på vej" er der også grøde i dette tilbud: flere og flere unge i 18-25 års alderen danner samværsgupper og vil gerne udforske kristentroens muligheder på deres præmisser. Ligesom menighederne rundt i landet er blevet opfordret til at arbejde med dåbsinitiativer - og med godt resultat - så er der også et ønske om hjælp til selvhjælp rundt omkring til, at de unge kan tage deres tidligste erfaringer med ind i det kommende voksenliv gennem mødet med tro og Kristus og Gud.

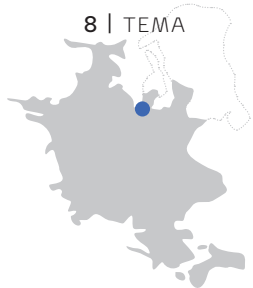
At spise sammen og opleve nærvær og læse udvalgte tekster til drøftelse kan være meget berigende for de unge såvel som for de mere modne og give lyst og interesse til at dele opfattelser og meninger om tro. I uddannelsesbyerne rundt i vores stift er der lejlighed til samtaler og samvær med ungdomspræster, gymnasiepræster og studenterpræster, som melder om stor søgning og interesse for deres arbejde. I nogle ungdomsmiljøer er disse samtalemuligheder mere synlige end andre steder.

Kirken skal gerne være en naturlig del af livet og det samfund, man lever i og ikke noget, man bare skal bruge om søndagen.

Set i mit perspektiv er det bare så vigtigt, at vi som menighedsråd rundt i landsdelen støtter disse tiltag og lægger hus og mulighed til for at eksperimentere med ungdom og kirke. Lige nu planlægger rigtig mange menighedsråd deres efterårs- og vintersæson i kirkeligt regi, så min opfordring skal være at huske at tænke disse målgrupper med ind i arbejdet: ikke nødvendigvis i kirken men med deltagelse af kirken på de steder, hvor de unge opholder sig.

Kirken skal gerne være en naturlig del af livet og det samfund, man lever i og ikke noget, man bare skal bruge om søndagen. Kirke er også mellem søndagene og med det lokale liv, man lever i. Min opfordring skal også være at gå ud af kirken og komme til de unge og være med de unge i deres omgivelser.

Kirken har mange facetter, og det gælder bare om at få set så mange af dem som muligt.

“Det er ikke nok at spise sammen”

De mange kristne måltidsfællesskaber i folkekirken lider af manglende generøsitet, tvivlsom kvalitet og dårlig kaffe, mener sognepræsten Poul Joachim Stender.

Tekst og fotos: Rasmus Birkerød

En mands private kontor afslører mange ting. Vi sidder i Poul Joachim Stenders. Bogreolerne dækker alle vægge, men slår ikke til. Bøger ligger stablet her og der.

- Men der er system i det, forsikrer sognepræsten fra **Kirke Saaby og Kisserup**.

Fælles for langt hovedparten af bøgerne er, at han skal gå tre skridt for at nå dem. Det skal han til gengæld ikke for at nå skuffen under det gamle skrivebord. Han trækker den ud med et smil så stolt, som passede han på kronjuvelerne. Her gemmer sig tydeligvis noget, der betyder noget ekstraordinært for den 62-årige præst.

Det er intet af det, de fleste ville forvente. Ej heller juveler eller lommelærker.

Det er dufte

- Du skal prøve den her, siger Stender energisk og udvælger nænsomt én af de mange små miniflasker på størrelse med snapseglass.

- Den er pragtfuld, og duften varer ved meget længe, nogle gange flere dage, siger han og sender et let sprøjt særdeles dyrebare dufte mod mit håndled.

Er det ren mandehørm? To mænd og en lille duftflaske? Ikke som undertegnede kender det fra sit jyske ophav - men passion smitter nu engang, og den midtsjællandske sognepræst er både passioneret og indigneret på den sanselige folkekirkes vegne.

Vi skal dufte og smage mere.

Inkonsekvens

- Vi bør tage fat på en handlingsplan i folkekirken, der sikrer menigheden duft- og smagsoplevelser, indleder Stender og behøver ikke at varme stemmebåndet op, før pointerne ligger skåret ud som legoklodser på et samleband.

- Vi er himmelråbende inkonsekvente i folkekirken. Vi er så hamrende ligeglade med kvaliteten af for eksempel nadvermåltidet. Til gengæld har vi høj kvalitet, når vi vil forkæle syns- og høresansen med store orgler, dygtige organister og smukke messehagler.

Men kvalitet koster? Er det menighedsrådenes opgave at bruge penge på dyre dufte og fødevarer?

- Vi satser på kvalitet i andre dele af sanseoplevelsen ved at gå i kirke. I virkeligheden kunne vi jo bare stille et billigt Yamaha-orgel til 1.000 kroner op i kirken i stedet for et kirkeorgel. Tilsvarende kunne vi jo sy en messehagel sammen for 60 kroner af stof købt på et restlager.

Slatne oblater

- Hvorfor er det lige, at vi - når det gælder smagssansen - er tilfredse med slatne oblater, kedelig altervin og dårlig kaffe, når vi samles efter gudstjenesten? Hvorfor stiller vi ikke nogen krav til kvalitet, når det gælder de måltider, vi spiser sammen i kirken? Det bør vi da gøre!

Men er det ikke lige meget i et kristent måltidsfællesskab, hvad vi spiser sammen, men at vi spiser sammen?

- Nej. For når man smager noget, der er godt, så får man også smag på livet. Så smager man på skaberværket. Det skaber glæde. Det er ikke nok bare at spise sammen.

- Tag nu alle de her spaghettigudstjenester. Her accepterer vi rask væk den kulinarisk laveste fællesnævner. Vis dog børnene noget mere. Giv dem bibelhistorier gennem maden. Der står intet om spaghetti og kødsovs i Det Nye Testamente. Der står til gengæld en masse om kalv, lam, byg, druer og figner, slår Stender fast i et stadigt stigende taletempo, inden han slår ud med armene.

- Eller granatæblet. Brug dog granatæblet ved det kristne måltidsfællesskab. Det er billigt i dag. Man kan få et til 8 kroner nede i Aldi.

Mener du ligefrem, at kvalitetsmad i forbindelse med folkekirkens måltidsfællesskaber rummer et potentiale i forhold til missionsbefalingen?

- Sanserne vågner. Smagssansen skaber i lighed med vores andre sanser en indgang til vores åndelighed, slutter Poul Joachim Stender.

FAKTABOKS

Poul Joachim Stender er aktuel med den bog, der udkom den 13. september med titlen "Guds sved - kvinden, der kunne lugte Gud". En skønlitterær fortælling, der foregår i Jerusalem og har dufte og parfumeres verden som omdrejningspunkt i fortællingen.

“

Hvorfor er det lige, at vi - når det gælder smagssansen - er tilfredse med slatne oblater, kedelig altervin og dårlig kaffe, når vi samles efter gudstjenesten? Hvorfor stiller vi ikke nogen krav til kvalitet, når det gælder de måltider, vi spiser sammen i kirken? Det bør vi da gøre!

FAKTABOKS

Stender opfordrer til handlingsplan: *Bedre kirkekaffe, tak*

- Vi bør tage fat på en handlingsplan i folkekirken, der sikrer menigheden duft- og smagsoplevelser. Kirkekaffen skal være punkt 1, mener Poul Joachim Stender.

Drop plastikkoppen og server noget ordentlig kaffe i kirken, lyder opfordringen fra Kirke Saaby-præsten, Poul Joachim Stender. For en ny handlingsplan i folkekirken skal i lige så høj grad stimulere smags- og lugtesanserne, som syns- og høresanserne, mener han.

- Vi skal tage fat på kirkekaffen som punkt 1. Kirken skal revurdere, hvorvidt kirkekaffen er god nok. Menighedsrådene bør på et af de næste møder smagsteste forskellige kaffebønner. Overvej, hvor fint bønnerne skal males. Der skal være en bevidsthed om, hvordan man opbevarer kaffebønnerne, så de ikke bliver kedelige. Og man skal sikre sig, at aromaen ikke fordamper.

Sagen mange husker:

500 kroner for et måltid i kirken

Poul Joachim Stender blev i april 2001 landskendt som den både kontroversielle og sanselige præst, da han i et samarbejde med mesterkokken Claus Meyer arrangerede en påskemiddag i Kirke Saaby Kirke med en eksklusiv ni-retters menu til 500 kroner. Næsten 100 mennesker deltog ved arrangementet.

Det resulterede i et tordenvejr i folkekirken, hvor kirkens folk følte sig enten forarget eller inspireret. For kunne man virkelig kræve betaling for at komme i kirke. Sagen endte på daværende kirkeminister Johannes Lebechs (R) bord.

Ministeren udtalte, at der ikke kan "opkræves entre for deltagelse i de sakramentale handlinger dåb og nadver."

Stender fik derimod daværende biskop Jan Lindhardts opbakning, og diskussionen endte med det principielle spørgsmål om, hvorvidt det hele i virkeligheden var et kirkespil eller en gudstjeneste.

Til gengæld fik den heftige debat sat fællesspisning i kirken på dagsordenen landet over.

- Jan Lindhardt sagde, at sagen fik ideen om at spise et måltid sammen skærtorsdag til at gå som en løbeild gennem folkekirken, siger Poul Joachim Stender i dag.

For ham selv handlede arrangementet mere om et forsvar for den sanselige teologi.

- Vi mangler stadig generøsitet i det kristne måltidsfællesskab i kirken. Med det mener jeg, at vi ikke satser på kvalitet, hverken når det gælder vin, mad eller æstetik.

Vox- pops

Som det er tradition mange steder, kan vi efter en festgudstjeneste ikke lægge kirken bag os uden at samles om noget spise- og drikkeligt. Således samledes deltagerne i årets landemodegudstjeneste i og foran pavillonteltet i Palæets gård, hvor stiftets medarbejdere var værter ved sandwiches, frugt, kage samt noget køligt og naturligvis kaffe til. Stiftsbladet kiggede også forbi og spurgte til, hvornår man i forbindelse med gudstjenester og sognearrangementer indbyder til måltidsfællesskab. Læs med og lad jer inspirere -

Tekst: Otto Lundgaard Fotos: Christina Molbech

Poul Christian Jensen, menighedsrådsformand, Nørre Jernløse

“Vi har fællesspisning i forbindelse med skærtorsdag, hvor vi samles til pølsebord i konfirmandstuen. Når vi holder høstgudstjeneste, samles vi til kirkefrokost efter gudstjenesten”.

Valdemar Bundgaard Pfeffer, Asnæs

“Vi har holdt påskefrokost og ellers kirkefrokost ved helligtiderne og til høstgudstjeneste. Folk i alle aldre er med.”

Anne Katrine Clausen, korshærs-, diakoni- og sognepræst, Skt. Nikolai Sogn, Holbæk

“Når vi har korshærgudstjenester, spiser vi sammen først, går til gudstjeneste og samles igen til kaffe og lotteri i varimestuen, der ligger ved siden af kirken. Det er en rigtig god måde at være sammen på, hvor folk hygger sig og ser det som en festaften”.

Lisbeth Grønberg, menighedsrådsformand, Kirke Hyllinge

“Vi holder brunch en gang i kvartalet, og vi har hverdagsgudstjenester kl. 11 efterfulgt af kirkefrokost og foredrag i præstegården. Vi har tradition med at holde aften-gudstjeneste Mortensaften, hvor der bagefter bliver serveret and og rødvin, - men dog ofte på lidt skæve tidspunkter, for det er ikke altid, det passer med kalenderen”.

Sarah Krøger Ziethen, sognepræst, Roskilde Domsogn

“På torsdag holder vi sommersang ovre i gården, hvor der bliver grillet, og vi spiser sammen, og det er vældig hyggeligt. Ved natkirke, som vi holder hver anden uge, holder vi et agape-måltid, hvor vi - inden vi går ind i kirken - samles ude i mørket i stearinlysens skær og spiser suppe”.

Jane Nielsen, kirke- og kulturmedarbejder, Nordstevns

“Vi har kirkekaffe efter hver gudstjeneste. Som noget nyt har vi taget initiativ til at være med i ”Danmark spiser sammen”, hvor vi en aften i uge 17 var 60 mennesker, der spiste sammen - og til efteråret skal vi have endnu en aften i Valløby. Ved den månedlige ældreftermiddag er der kaffe og kage, men til afslutningsmødet i maj står den på hvidvin og laksemadder”.

BAGGRUND:

“Munde, hjerter og hænder”

– om måltider og fællesskab i folkekirken

Tekst: Anita Hansen Engdahl, uddannelseskonsulent, Roskilde Stift

Kristendommen tog sin begyndelse med fællesskaber og mad.

Mens Jesus gik på Jorden, anerkendte han fuldt ud menneskers basale behov for mad og drikke og sørgede for, at de fik mad; også når der var 5.000 at bespise.

Men ved at gøre det udøvede han egentlig blot den godgørenhed, som enhver god jødisk præst eller farisæer burde gøre. Det særlige, som Jesus gjorde, var, at han selv tog ind som gæst og selv sad til bords og spiste med dem, som de jødiske præster og farisæere ikke mente troende mennesker burde omgås. Alle de mennesker, som blev betegnet som lovløse eller ugudelige, fordi de var syge eller havde gjort noget, jøderne ikke brød sig om, spiste Jesus sammen med. Alle de urene.

Tolderen Zakæus, der både var en landsforræder og på alle måder en lille mand, var til eksempel en af dem, der ifølge Lukasevangeliets fik Jesus med hjem til bords. Ved det måltid ændrede perspektivet sig for Zakæus. Han lovede ikke bare at ændre sig, men at betale tilbage, hvad han havde stjålet fra andre. Og Jesus sagde om ham: “I dag er der kommet frelse til dette hus, fordi også han er en Abrahams søn. For Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte”.

Kristne mennesker har pligt til at bespise nogen i Guds navn – uagtet om de er kristne

eller ej – fordi mennesker kloden rundt også er Guds ejendom, og den ejendom skal vi forvalte og passe på. Det kan gøres ved at give sine penge eller frivillige arbejdskraft til det formål. Men at spise sammen med nogen i Guds navn er langt mere forpligtende og forandrende. Det er en forsættelse af det måltid, som Jesus havde indstiftet skærtorsdag med sine disciple. Her gav han sig selv, delte ud af sig selv for at hans 12 skyldige venner kunne blive forsonet med Gud og hinanden og derved forblive et fællesskab.

Kristne menneskers måltidsfællesskab blev på den måde den første kristne gudstjenesteform. Et kærlighedsmåltid, hvor rige og fattige, mænd, kvinder, slaver og frie i Jesu navn delte den mad, de havde, og derigennem blev forsonet med Gud og hinanden og opretholdt deres fællesskab.

Allerede i 200-tallet var nadverfejringen imidlertid blevet sat ind i en liturgisk ramme med læsninger, salmer, musik og fastslået som et sakramente, og de teologiske diskussioner om nadverens betydning tog fart.

Østkirken og Romerkirken havde hver deres forståelse af nadveren. Romerkirken (den katolske kirke) forstår nadveren som en ublodig gentagelse af Jesu offer på korset. Det centrale sker, når præstens læsninger og bønner bevirker, at brødet og vinen på magisk vis bliver forvandlet til Jesu legeme

“

*Vi bliver
sammenspiste
og holder fred
og takker for, at
den anden gør
mit liv større.*

*I nadveren er vi fælles.
Foto: folkekirken.dk*

og blod. Ja, selv når nadverhandlingen er slut, er brødet og vinen hans legeme og blod. Fra 1215 blev det bestemt, at menigheden ikke længere måtte modtage Jesu blod. Det var forbeholdt præsten, og han skulle tømme kalken, så intet af Jesu blod var tilbage. Sådan er det stadig i den katolske kirke.

Martin Luther brød ved reformationen i 1517 med den katolske forståelse af nadveren som en magisk forvandling af brød og vin. Han lagde i stedet for vægt på, at Jesus er til stede i brød og vin, mens vi spiser og drikker. Nadveren er pant på, at Jesus er nærværende hos os med sit ord, og at vi har fællesskab med ham. Igennem det nærvær får vi syndernes forladelse og kilden til et nyt liv. Derfor bør nadveren også være en fest, hvor fællesskabet styrkes. Her er vi fælles med dem, vi lever sammen med, men også dem vi er adskilt fra af den ene eller andre grund – ja, også fælles med de kære, vi har mistet, for alterskranken fortsætter helt ind i himlen. I nadveren er vi alle blevet til ét i Kristus.

Det, som Luther lærte om nadveren, fik dog svært ved at slå igennem i Danmark. I hvert fald var det som kirkegænger svært at se og mærke det. I 1600- og 1700-tallet måtte præsterne øve kirketugt. Det betød blandt andet, at folk blev udelukket fra nadveren, hvis præsten mente, de havde handlet ureglementeret eller ikke var værdige. Med de religiøse vækkelser i 1800-tallet kom den lutherske forståelse i højsædet igen.

Alligevel er det som om det først er i slutningen af 1900-tallet og frem til nu, at vi har fundet tilbage til det, der var fra begyndelsen: nemlig at fællesmåltid og nadverfejring ikke må adskilles.

Som præst ser man nadverfejringen ved højmessens fra en anden vinkel end kirkegængerne. Det sker at to ægtefæller eller to naboer, som ikke kan enes, knæler ved siden af hinanden. Skulder ved skulder modtager de brødet og rækker deres blanke bægre frem. Når man som præst kigger ned i bægrene ser man, at to menneskers forpinte ansigter spejler sig i det samme bæger. Vinen hældes over og det lyder: "Dette er Jesu Kristi blod". Forskelligheden er forsvundet. De er et i Kristus. De drikker, hjælper måske hinanden på benene, går ned mellem bænkerækkerne side om side. De har fået syndernes forladelse, og nu bør de give videre af det, de selv har fået. Måske varer freden kun til tirsdag, men så bliver det heldigvis snart søndag igen.

Men måske sker der det, at de tænker: "Kan vi spise sammen i kirken i Guds navn, kan vi også spise sammen hjemme". Den lille oblat eller lille stykke brød; det lille bæger vin er ikke nok til at blive mæt; det er en forsmag på det, der venter, når vi lader Gud forsones og forvandle os gennem hans nærvær i vores måltider både i kirker og køkkener.

I kirkens måltider bliver jeg klogere på Gud, mine medmennesker og mig selv og får kilde til nyt liv. Her sætter jeg mig ud over mig selv. Taler og hjælper mennesker, jeg ikke kender eller ikke bryder mig om. Kalder dem ved navn, lader dem give mig mad; rækker dem en hånd. Vi bliver sammen-spiste og holder fred og takker for, at den anden gør mit liv større.

Ikke underligt at måltidsfællesskaber er den bedste integrationsform. Det er det også i menighedens fællesskab. I disse asketiske tider er det godt at kunne sige, at i kirken kan man slet ikke få måltider nok.

Mad gør fællesskabet konkret

Der er tæt sammenhæng mellem mad, mennesker og mening. For mad gør fællesskabet konkret, skriver sognepræst i Karlslunde og Karlstrup, Christina Feddersen, der mener, at det kan være svært at sanse fællesskabet omkring nadveren.

Tekst: Christina Feddersen, sognepræst i Karlslunde-Karlstrup Pastorat. Fotos: privatfotos

Ivores kirker er der mad. Meget mad.

Når konfirmanderne kommer er der mad, brød, frugt, kiks. Efter enhver småbørnsgudstjeneste, Gud og Guf (gudstjenester for de 7-12 årige) og ungdomsgudstjeneste er der mad. Mortensaften fejres med gudstjeneste og middag. Ligesom spillemandmesse, rullepølse og øl hører sammen. Høstgudstjeneste og frokost er også knyttet sammen. Skærtorsdag og lammesteg hører sammen. Pinse og morgenmad hører sammen.

I Karlslunde og Karlstrup Kirker er der tæt sammenhæng mellem mad, mennesker og mening.

Sådan har det været i kirken siden Jesu tid. Jesus spiste og sad til bords med mennesker i forskellige sammenhænge. Han indstiftede nadveren, et måltid, for at tydeliggøre sit nærvær og sin tilgivelse.

De første kristne samledes til måltid og gudstjeneste, et såkaldt agape-måltid. Det betyder et kærlighedsmåltid. Alle gav, hvad de kunne, altså et sammenskudsgilde. Præsten tog så brød og vin, takkede og sendte det rundt. Ud af det konkrete måltid blev nadveren til. Når gudstjenesten var slut, blev madresterne bragt ud til dem, som ikke kunne være med.

Abstrakt nadver

Det var meget håndgribeligt. Det var meget konkret. Helt anderledes end vores lidt abstrakte og symbolske små runde alterbrød, også kaldet oblater, andre igen kalder dem chips, og en lille tår vin.

Når vi ofte har mad i forbindelse med gudstjenester, er det med til at gøre et måltidsfællesskab konkret. Jeg tror, at nadveren er et måltidsfællesskab. Jeg forkynnder, at nadveren er et måltidsfællesskab. Men trods ordene er det svært at sanse, når vi knæler i tavshed, uden at se hinanden sådan ansigt til ansigt og adskilt af en alterskranke. Der er fællesskabet omkring et dækket bord mere konkret, vi ser på hinanden, taler sammen, rækker maden til hinanden, får fyldt maven op.

Gudstjeneste og mad hører sammen. Mad, mennesker og mening hører sammen. At tale om livets mening, Guds mening, og selv have en mening om de store ting i livet kræver tid, nærhed, fællesskab, og det får man, når man samles om maden.

Mad er noget meget konkret, det kan man tage og føle på, det smager af noget, det fylder i maven. Mad gør fællesskabet konkret. Mad gør, at de store ord og tanker om meningen med det hele nemmere glider ned mellem os og bliver til noget som undrer, forundrer, knytter sammen.

Mad, mennesker og mening hører sammen. De gør kirke.

“

Men trods ordene er det svært at sanse, når vi knæler i tavshed uden at se hinanden sådan ansigt til ansigt og adskilt af en alterskranke. Der er fællesskabet omkring et dækket bord mere konkret, vi ser på hinanden, taler sammen, rækker maden til hinanden, får fyldt maven op.

“Tanken var at gøre noget andet for at få noget andet”

Inspiration har det med at komme uventet. Men når man griber muligheden, der opstår, så kan afstanden mellem ideer fra de få og nytte for de mange være til at overvinde gennem handling. Det var tilfældet, da to medlemmer af menighedsrådet i **Gadstrup Sogn** greb inspirationen til at dele en ny form for fællesspisning. Konceptet hedder “Danmark spiser sammen” og er udviklet af Folkebevægelsen mod Ensomhed.

Tekst og foto: Otto Lundgaard

Kamilla Manniche og Annemarie Brett er begge lærere og har virket som medlemmer af Gadstrup Sogns menighedsråd, siden de for to år siden blev valgt ind.

På det tidspunkt ønskede sognet at lave aktiviteter for nogle andre aldersgrupper og målgrupper - og til det formål hente nye kræfter og tanker ind. Det var Kamilla og Annemarie med på og arbejdede for at få flere familier og folk på deres egen alder med til de arrangementer, der var. Alligevel var det et tilfælde, der gjorde, at de på et menighedsrådsmøde i foråret kunne fremlægge deres idé om et nyt fællesspisnings-arrangement.

Kort tid

- Jeg stødte ind i “Danmark spiser sammen”, mens jeg sad og lavede noget på nettet, fortæller Annemarie. - Jeg tænkte, at dét dér er en helt vildt god idé at gøre, fordi det er meget oppe i tiden at snakke om ensomhed. Og så var menighedsrådet et rigtig fint sted at præsentere ideen, for der var god opbakning til det. På trods af, at det var fem minutter i, at det skulle afholdes.

Ideen blev fremlagt for menighedsrådet på et møde, der blev holdt en måneds tid før uge 17, hvor “Danmark spiser sammen” blev holdt over hele landet. Tiden var knap, men den blev til gengæld brugt godt. Der blev indkaldt til et ekstraordinært menighedsrådsmøde, hvor alle mødte op og fik forslaget vedtaget. På det følgende menighedsrådsmøde

blev en grundigere plan fremlagt og godkendt, og ud fra denne kunne Kamilla og Annemarie detailplanlægge arrangementet.

Hvordan fik I det præsenteret for menighedsrådet?

- Det var ikke noget problem, erklærer Kamilla. - Hvis man selv gider lægge arbejde i det, kan man få rigtig frie rammer. Det handler bare om, at man siger: Vi har en plan for, hvordan det skal løses! - og man kan også sige: Vi har brug for hjælp til det og det, er der nogen, der vil hjælpe med det?

- Så længe man siger, at vi har en idé, og vi brænder for det, vi har tænkt over det, vi vil gerne have det sådan her, kan nogen hjælpe med den og den opgave ... Hvis man spørger, så vil alle gerne hjælpe til. Også økonomisk fik vi frie rammer. Menighedsrådet var meget åbne over for, hvordan det skulle være, og vi havde en klar idé om, at vi godt selv kunne lave maden.

- Vi serverede kylling i karry og til dessert fik vi friskbagte kokosmakroner. Det var ret vellykket, husker Annemarie.

At nå ud til alle

Når tiden er knap, og de mange praktiske spørgsmål melder sig, kan et færdigt koncept vise sig som en håndsrekning. Hjemmesiden Danmarkspisersammen.dk lægger op til, at deltagerne tilmelder sig og betaler for deres deltagelse på hjemmesiden. Det var utrolig nemt for arrangørerne. Alligevel var det ikke gjort med det.

- Som nogle fra menighedsrådet også sagde: Dem, vi gerne vil have fat i, går jo ikke på nettet og tilmelder sig, fortæller Annemarie. - Men da meldte Johannes fra menighedsrådet sig til at tage imod tilmeldinger over telefonen, og så ville hans kone sørge for, at de blev tilmeldt online.

Nettet og det lokale netværk blev også taget i anvendelse for at få skabt opmærksomhed om arrangementet.

- Vi har en Gadstrup-gruppe på Facebook, hvor vi lagde det op, fortæller Annemarie. - Der blev hængt plakater op i hallen, foran kirken, i Brugsen og på plejehjemmet. Det er jo rigtig vigtigt at få det dér bindeled med, som gør, at det kommer ud til alle.

- Jeg prøvede at sprede det på vores vej, hvor der også bor nogle ældre mennesker, netop for at det hele ikke skulle blive for lukket. De skulle komme, ikke fordi de kendte os, men fordi de gerne ville være med til noget fællesspisning, tilføjer Kamilla.

Til bords med nye ansigter

Der var plads til 40, og 36 mødte op til fællesspisningen i sognehuset den 23. april om aftenen. Deltagerne tog plads ved et par langborde, som ikke var brede, end at man også kunne tale med den, man sad overfor.

- Vi var lidt nervøse for, om der ville komme for mange, og om vi kunne overskue at få lavet maden til alle de mennesker, fortæller Kamilla. - Vi havde også en intention om, at vi skulle

FAKTABOKS

Folkebevægelsen mod Ensomhed står bag "Danmark spiser sammen"

Formålet med de mange fælles måltider landet over er at skabe nye fællesskaber. Alle - på tværs af generationer, kulturer og samfundslag - kan være med.

Flere end 70 organisationer - heriblandt Roskilde Stift - er gået sammen for at støtte projektet. Næste gang, Danmark spiser sammen sætter fokus på sine arrangementer er i Uge 45. Derudover kommer der hele tiden nye måltider til.

Kilde: www.danmarkspisersammen.dk, hvor I kan hente mere information og downloade materiale, hvis I hjemme i sognet ønsker at oprette og holde et måltid.

“

Men man burde få fællesspisningen tilbage. Det er et kulturelt fundament, der gør, at vi ikke skal sidde dér og knokle rundt alene.

snakke sammen på tværs ud fra nogle samtalespørgsmål, vi havde. Men folk havde sat sig sammen med dem, de kendte; for naturligvis sætter man sig ikke ved et tomt bord, når ens venner allerede sidder dér ved et andet bord.

- Så vi blev enige om, at så måtte folk bare sætte sig, og hvis vi så skulle lave det en anden gang, så skulle man måske have en snack ude i foyeren og så lukke folk ind sammen og sige til dem: Nu skal I sætte jer sådan her, efter det her mønster. Men der var nogen, der fik snakket med nogle andre, end de plejede.

- Men så har vi lidt til tegnebrættet til næste gang, konkluderer Annemarie.

- Tanken var at gøre noget andet for at få noget andet. Det, vi også har diskuteret, er, om vi fik fat i dem, vi gerne ville have fat i - i forhold til det med at komme ud og spise sammen. Det er en idé, vi skal videreudvikle på og se, hvordan vi kan nå ud til dem? Kan man gøre noget for at få udbredt den her idé om, at det er fint at komme ud og mødes med andre - i stedet for at det hele bare foregår på ens egen matrikel?

Også aftenens værter fik snakket med nogle andre, end de plejede. Helt efter hensigten og formen, der viste sig at være aldeles uformel. Til konceptet hører nogle kort med spørgsmål, der kan hjælpe samtalen på vej. De blev lagt under tallerkenerne og taget i brug.

- Jeg kom lidt sent ind, så jeg endte ved børnebordet, sad sammen med alle præstebørnene og deres venner. Havde det rigtig hyggeligt med de børn, mindes Kamilla.

“

*Det handler bare om, at man siger:
Vi har en plan for, hvordan det skal
løses! - og man kan også sige: Vi har
brug for hjælp til det og det, er der
nogen, der vil hjælpe med det?*

- Jeg kom til at sidde ved siden af en, som jeg ikke havde sludret med før, og han havde mange gode historier, fortæller Annemarie. - Det er jo også noget af det, der er det gode ved det, ikke? - at møde den gode historie på sin vej. Nogle af dem fra “det grå guld”, som sad derovre, de har nogle historier, som ikke hører vores tid til, og det er altså meget interessant, synes jeg.

En anbefaling værd

- Alle i menighedsrådet var enige om, at det var en rar måde det dér med at holde det en hverdagsaften, sammenfatter Kamilla og tilføjer: - og det er nem mad. Man tager op til sognehuset og spiser, snakker sammen og hygger sig, og så er man hjemme igen kl. otte-halv ni.

Styrken i arrangementet ... var det oplevelsen at møde andre, som man i virkeligheden aldrig har mødt - altså talt med, lyttet til, delt et måltid sammen med?

Kamilla tænker lidt, inden hun svarer: - Ja, men styrken i det var også fællesskabet, at folk var glade for arrangementet. Nem og billig mad; det kender man jo godt i en travl hverdag, hvor nem og billig mad bare er en gave. Og så var der godt selskab, det fungerede rigtig godt.

Så det er et arrangement, I kan anbefale andre sogne?

- Absolut! Det er en god måde at komme hinanden ved på, helt sikkert, fastslår Annemarie. - Men man burde få fællesspisningen tilbage. Det er et kulturelt fundament, der gør, at vi ikke skal sidde dér og knokle rundt alene. Ligesom i gamle dage, hvor man havde alsang og satte “al” foran alting - det betød jo fællesskab. Og det er der i hvert fald ikke så meget af nu.

- Det er i det hele taget en samfundstendens. Folk er begyndt at lægge mærke til, at der er noget, der ikke fungerer. Nu har man snakket om ensomhed blandt den ældre del af befolkningen, fordi man pensioneres og kommer ud af arbejdsmarkedet.

- Det er i lige så høj grad unge mennesker, som er voldsomt ramt af det, fordi det fællesskab, de fordrer nu, det er noget som de måske i virkeligheden ikke kan leve op til. Men det er også svært at rykke folk, fordi der er noget, der hele tiden ligger i hånden på dem.

Da jeg takker for the og sympati, bliver de to menighedsrådsmedlemmers “Farvel og tak for i aften” ledsaget af en stående invitation:

- Hold dig klar ved tasterne til efteråret, når vi arrangerer et “Danmark spiser sammen” igen. Og tag familien med.

Den invitation tager jeg gerne imod - og sender gerne den samt ideen videre til læserne. Næste gang, der arrangeres fællesspisning landet over, er i uge 45. Der kunne I også være med om bordet - fx til Mortensaften.

Foto: Malene Guassora

FAKTABOKS

Gadstrup Sogn har 2.175 indbyggere.

“Vi er et lille landsbysogn med et godt lokalt miljø. Vi bestræber os på at tilgodese alle borgerne i sognet. Vi har naturligvis den almindelige gudstjeneste i højsædet, men laver også temagudstjenester. Vi arrangerer foredrag i vores sognehus, musik, teater og meget andet.” (kilde: gadstrupkirke.dk)

BørneKirke med ~~mormormad~~

I Skt. Nikolai Kirke i **Holbæk** indgår fællesspisningen som det, den er ment som: en integreret samt integrerende del af BørneKirken, som sognets familiegudstjeneste-arrangement kendes og bruges som. Stiftsbladet lagde vejen forbi og blev selv integreret i arrangementet, allerede inden det begyndte.

Tekst: Otto Lundgaard Fotos: Christina Molbech

*Arken er fyldt med alverdens dyr samt Noa og hans familie.
Dog fik de lyseblå blæksprutter lov at blive i det blå hav - I finder dem lige til højre for præsten ☺*

BørneKirke uden madmormad med brun sovs er ikke "rigtig" BørneKirke.

I det øjeblik man træder ind i klosteret - det gamle sortebrødre-kloster, der en tid endnu lægger mure og rum til kirkelivet i Skt. Nikolai Sogn - fortæller lugtesansen, at den er god nok. Det er her, at familierne om et par timer fortsætter gudstjenestesamværet omkring langbordene i salen.

Dog er det hverken spaghetti med kødsovs, pizza, frikadeller eller andet af det, man forbinder med familiearrangementer, der skal samle os. I stedet er det duften af kylling, kogte kartofler og hjemmelavet agurkesalat, der kalder ordet "mormomad" frem på det indre menukort. Et ord, der kalder rare og hjemlige minder frem om noget, som vi alt for sjældent giver os tid til. Nemlig gode, gammeldags, solide måltider, lavet med omhu og omtanke for dem, der samles i måltidet.

Traditionen ville sætte dagens ret på menuen til et ældre-arrangement. Fantasien vil det anderledes.

Et helt andet fællesskab

Kirken ligger lige bag klostret. Her er sognets kirke- og kulturmedarbejder Al Bøwig Larsen i gang med at gøre klar til BørneKirkens gudstjeneste-del. Døbefonten er omdannet til en anelig Noas ark med køjer på siderne; på den forreste kirkebænk ligger kostumer, på gulvet står der plastickasser med tøjdyr nok til en børnehave. Eller to.

Madmor Jette tilbereder agurkesalat og spidskålsalat med frugt. Alt sammen hjemmelavet.

BørneKirken har fungeret i fire år. Det har taget tid at nå til den form, den har i dag - nemlig den tid, det tager, når der arbejdes godt med tingene og gøres brugbare erfaringer.

- Da BørneKirken startede, så var det "kun" en gudstjeneste lørdag formiddag, efterfulgt af en kop kaffe og så noget kreativt. Det fungerede nogenlunde, men egentlig ikke, forklarer Al. - Det er svært at kombinere at spise og lave noget kreativt; for mange bolde i luften. Så vi delte det op. Først var man i kirken, så drak man kaffe sammen, og så var det op på førstesalen og lave noget kreativt - så var der flow i det.

- For fire år siden flyttede vi det til om tirsdagen, for der øver vores mindste kor, Spirekoret. Derfra udviklede vi BørneKirken til, at i stedet for at det kun var præsten, der fortalte, så blev børnene også involveret. Børnekoret fik kostumer på, og så legede vi – og så blev det godt!

- Nu er det meget spontant, der ligger kostumer klar, og så ser vi, hvem der kommer. Det samme med ind- og udgangsbønnen, hvor vi spørger dem, der kommer, om de har lyst til at læse. Og hvor koret tidligere stod på korrappen og var i centrum under hele gudstjenesten, sætter de sig nu på gulvet sammen med de andre børn, når de har sunget, og det gør, at så bliver det vores gudstjeneste. Det er bare en lille ting, som egentlig ikke skulle betyde noget; men det gør det. Og det har virkelig hjulpet - at vi er sammen om det på en anden måde.

- Så det bliver meget hjemmelavet på den måde, at vi er alle sammen med i at lave gudstjenesten. Det styrker mere og mere fællesskabsfølelsen i selve kirken, og den tager vi så med ud, når vi spiser sammen.

Ligesom BørneKirke-gudstjenesten holdes oppe af alles aktive deltagelse, er det altså også tilfældet, når man samles bagefter. Under fællesspisningen er det vigtigt, at gudstjenestens fællesskab holdes gående og bygges videre. Derfor deler medarbejderne sig gerne op og sætter sig ved hver deres bord for at holde og skabe kontakt til BørneKirkens deltagere.

Når børnene efter spisningen samles oppe på førstesalen omkring noget kreativt, er der også noget, deres forældre kan bruge hænderne til:

FAKTABOKS

Madmor Jette

Inden hun som efterløner tog plads som madmor, var Jette ansat i 32 år på kirkegårdskontoret i Holbæk. Jette er også madmor i nabokirken i Tveje Merløse, hvor hun laver mad til familiegudstjenesterne fredag aften, samt i Andelslandsbyen Nyvang, hvor der er bud efter hende til events og andre sammenkomster

- Efterhånden fandt vi frem til, at i stedet for at servere kaffe for forældrene, så involverer vi dem i oprydningen, og så kommer der et helt andet fællesskab dér om hvem, kan trykke på hvilken knap på opvaskemaskinen og så videre. Så nu er der en sammentømret gruppe, og så kommer der andre til, fortæller Al og tilføjer:

FAKTABOKS

En kirke fra 1872.

Sognets ældste kirkelige bygning er fra ca. 1300

Et nyt sognehus er under opførsel, første spadestik blev taget 28. februar i år

Der er plads og rigtige siddepladser til alle om bordet.

- Jeg er født og opvokset i England og kommer fra Church of England, hvor det hele kører på frivillighed. Det, jeg har med i min rygsæk, er at alle skal være med til at løfte og lave tingene sammen.

Organisten Marianne Holm Joensen kommer ind til en snak om gudstjenestens forløb. Spirekorets prøver er lige begyndt efter sommerpausen, men til i dag har de nået at øve en motet om isbjørneungen Isidor. Al viser, at hun har lagt 12 kostumer frem - alt efter hvor stor en familie, Noa skal have - og oplyser, at tøjdyrene om lidt skal op af kasserne og sættes forskellige steder i det store kirkerum. Parvis, naturligvis.

Ingen tilmelding

BørneKirke er i sin frie form på ingen måde et isoleret tilfælde blandt sognets mange aktiviteter. Tværtimod hersker der en ånd, der går igen - læs: en kraft af spontanitet, der genkendes i andre former for samvær i sognet.

Ånden i BørneKirken begyndte med BabySalmesangen, der holdes to gange om ugen og uden tilmelding. Det har fået mange familier til at komme; det hænder, at alle møder op

på én gang, men i reglen jævner deltagerantallet sig ud. Og hvis der, med Als ord, går totalt ged i det, går man over og drikker kaffe.

Af BabySalmesangen udsprang TumlingeSalmesangen, fordi forældrene og børnene gerne ville fortsætte med at komme i kirken, da barselsorloven blev afløst af arbejdsugen. Nu er de første familier fra TumlingeSalmesangen begyndt at komme til BørneKirke, fordi de kender stedet og hinanden, har drukket kaffe sammen, taget det næste skridt og kommer her frit. Også her: uden tilmelding. Erfaringen siger, at der kommer flere til BabySalmesang og TumlingeSalmesang, hvis de ikke tilmelder sig, frem for hvis man skal tilmelde sig, og der fx kun er plads til tolv par på holdet.

At folk møder op uden at melde sig til, gør det unægtelig lidt spændende at holde BørneKirke, medgiver Al med en høj latter, men som hun påpeger: - det er også fordi, at hvis man skal tilmelde sig, bliver det på en eller anden måde bindende at gå i kirken, og hvis samvittigheden først kommer indover, så bliver kirken nærmest en sur pligt. Derfor hedder det, at der er åbent til alt.

Medarbejderne går all in i hele arbejdet til BørneKirken. Her giver Marianne og Al begge hænder med i serveringen af det varme.

Sovs skal der til

På vores vej til klostrets førstesal er vi en tur forbi det lille køkken, hvor sognets - hvis ikke ligefrem Holbæks - madmor Jette er i sving. På bordet ligger der spidskål og frugt til salaten, og på komfuret har gryderne med kylling og kartofler fået selskab af en stor gryde lysebrun sovs.

Al byder på et krus kaffe og pointerer, at det kun kan lade sig gøre at lave mad til så mange mennesker, hvis man er et

FAKTABOKS

Skt. Nikolai Sogn i tal (2017)

156 gudstjenester
296 andre kirkelige handlinger
236 kalenderlagte møder
478 andre kalenderlagte aktiviteter
30.000 deltagere i gudstjenester og kirkelige handlinger
40 rundvisninger i kirken og på kirkegården

BørneKirke er båret oppe af et aktivt fællesskab mellem alle - lige fra korproven begynder og til de sidste tallerkener er vasket op.

godt team, også til at hjælpe til med serveringen. Jette tilføjer, at hun indtil sidste efterår havde en ældre dame til at hjælpe sig; hun er nu blevet 80 og er stoppet, men Jette tror, hun har fundet en ny til at hjælpe sig.

- Når jeg så selv vælger menuerne, så vælger jeg det, som er nemt, forklarer hun. For hende er det ikke alene nemt, men også billigt at lave mad til så mange. Anslået ligger den samlede pris for hjemmelavet varm mad til et BørneKirke-arrangement på 800-1000 kr., og det er endda for intet at sammenligne med den glæde, måltidet giver.

- Maden skal være gammeldags mad, fortæller Jette, - med kartofler og brun sovs. Mad, som børnene ikke er vant til at få hjemme. Men her må de gerne få noget andet end det, de kender hjemmefra, og det er også, hvad de forventer. Det giver en helt anden stemning, når man serverer rigtig mad.

Børn elsker nemlig sovs. Det gør deres fædre også; det fungerer på alle planer. Ved sidste BørneKirke måtte Jette melde forfald. Den aften kom der købepizzaer på bordet – en kostforandring, der ikke var lige populær blandt alle deltagerne. Det forhold rettes der op på igen i aften.

Økonomi - og det, der ikke kan gøres op i penge

Mens vi går op for at gøre klar til børnenes kreative leg, tager Al tråden fra køkkenet op:

- Folk kommer ikke kun for maden, de kommer for hele oplevelsen. Nogle af forældrene bliver nede i salen og køkkenet og hjælper til, andre går med op og får tid til at være sammen med deres børn om noget, de måske ikke synes, de har tid til derhjemme.

Vi samler bordene til to langborde, ruller voksduge ud, sætter æsker med perler, tuscher og lim frem sammen med papir og kitschede paptallerkener i flere farver. Med udsigten til alt det kreative, der venter på at blive skabt, dukker vores fotograf meget passende op.

- Vi har fundet ud af, at der er mest fællesskab, når man tegner, fordi det bare er hyggeligt - og vi bruger sådan set ingen penge på materialer. Vi har BørneKirke seks gange om året, og materialer for en hel sæson koster 7-800 kr. For 7.000 kr. har man altså seks gode aftener, hvor folk samles i kirken i et par timer - og det er en meget lille omkostning pr. deltager, også i forhold til, hvad vi her i kirken ellers bruger penge på, forklarer Al.

- Børnene kommer her jo ikke, fordi vi har dyre materialer. De kommer, fordi der er noget, de kan lave og tage med hjem. Det vigtige er, at de får noget af kirken med sig hjem - noget, der hænger sammen med temaet, som i aften er Noas ark.

- Altså noget "take-away-church", indskyder fotografen, mens vi sammen betragter en paptallerken, der med tusch og klippe-ud-figurer er prydet som en Noas ark på vandet, kronet af en regnbue på tallerkenens rand. Flot og enkel, ikke afsindigt dyr, men dyrebar for den, der skaber den. Måske bliver den en model for noget, børnene får lyst at lave. Og måske de får lyst til at lave noget helt tredje. Alt er muligt.

Som et resultat af den afsmittende effekt, som BørneKirken har givet, er man nu begyndt med fællesspisning efter højmesserne på nogle af søn- og helligdagene. Skærtorsdag spiste man gullasch i kirken, og familiegudstjenesten den første søndag i juni fortsatte med hyggeligt samvær over grillpølser. Henholdsvis 120 og 80 deltagere mødte op. Ingen tilmeldinger og ingen betaling.

Beslutninger om den slags tiltag skal gerne forbi menighedsrådet, og her fik man en god debat som et led i den proces, som det altid er at ændre tænkningen og kulturen omkring gudstjenestelivet.

- Vi havde snakket om det i et par år, inden vi gik i gang med at planlægge at spise i kirkerummet, fortæller Al - og hvad syntes man egentlig om det? Var det i orden? Til sidst kastede man sig bare ud i det ved skærtorsdagsgudstjenesten, og det var en fantastisk succes. Jette lavede maden, og de spiste gullasch af dybe tallerkener - uden at spille på gulvtæppet. Det gav en helt anden oplevelse, at man kunne holde gudstjeneste på den måde.

Alle gode gaver

Efter BørneKirkens gudstjeneste samles vi i klostersalen, flere kommer til, direkte fra SFO'en og Holbækmotorvejen. Nana Schiøtt-Hansen, der har forestået gudstjenesten, møder en dreng i indskolingsalderen i køkkenet til en snak om, hvordan hans dag er gået. Han har spillet fodbold, så nu er han godt sulten. - Der er brun sovs og det hele, siger Nana opfordrende. Det behøver hun ikke gentage.

Der er plads til alle og mad til alle. Saftvand skænkes op fra kanderne, og er der brug for en refill, kender de voksne vejen til køkkenet. Vejen dertil går gennem gangen, og her står Jette, Al og Marianne ved rullebordet, klar til at øse mad op til de sultne, der anriver i bordhold.

Stemningen er høj - ligesom lydniveauet under klostersalens hvælvinger. Jeg må give Al ret i, at akustikken herinde mildest talt er forfærdelig, når de mange stemmer samles og spredes. Sortebrødrene, der opførte klostret, kan ikke have forestillet sig, at man en dag skulle holde sådanne arrangementer herinde. Men kirkeliv skaber mere kirkeliv.

“
*Så det bliver meget
hjemmelavet på den
måde, at vi er alle
sammen med i at lave
gudstjenesten. Det
styrker mere og mere
fællesskabsfølelsen i
selve kirken, og den
tager vi så med ud,
når vi spiser sammen.*

- Jeg fik osse lov at være med, oplyser den stolte far, der hjælper sine unger med at rydde op.

Alle aldersklasser fra babyer til bedsteforældre er samlet. Jeg finder plads ved en bordende, hvor Victoria på 8 år sidder sammen med sine forældre Gitte og Lars og sin bror Alexander på 14, som før gudstjenesten meldte sig til at bede udgangsbøn, da Nana efterlyste en læser.

Victoria har gået til spirekor i et års tid. Hun oplyser, at når hun er til BørneKirke, kan hun bedst lide at synge og være kreativ. Sidste jul havde hun halsbetændelse, - men jeg kom alligevel, understreger hun.

Forældrene medgiver, at selvom lyden er høj i salen, så skaber det både hygge og fællesskab at være her. BørneKirke betyder, at man kommer igen. En af de andre piger er blevet for stor til at synge i Spirekoret, men det afholder hverken hende eller familien fra at være med i aften.

Salen er tømt for børn, og ude fra køkkenet skramles med glas og bestik. Bordene tørres af, mens vi får en snak med Nana om, hvordan BørneKirken og børneaktiviteterne har påvirket kirkelivet i Skt. Nikolai Sogn. Effekten er nærmest utrolig.

- Selvom der er kommet rapporter om, at babysalmesangen ikke fører til forøget dåb, så må vi bare sige, at det er løgn, erkender hun. - Vi har aldrig haft så mange dåb som i år. På et godt år har vi haft 85 dåb, det første halve år har vi haft bare 60. Har I altid tre dåb i højmessen? bliver vi spurgt af kirkegængerne og kan svare: - ja, og engang imellem fire.

- Derudover har vi lørdagsdåb den sidste lørdag i måneden. Samt ad hoc, efter hvad der nu ellers kommer. Faktisk skal vi holde vores første drop-in dåb den 13. oktober, fordi vi tror, der er basis for det. Vi har også haft dobbelt så mange vielser, som vi plejer. Faktisk ved jeg ikke hvorfor.

Da fotografen og jeg henad halv otte er på vej mod stationen, deler vi vores indtryk af, at det ikke er helt umuligt at se en sammenhæng.

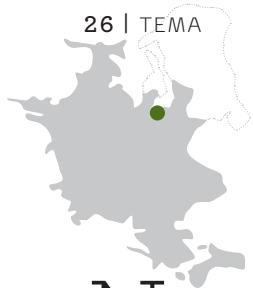
Victoria og hendes familie er glade for at være med. Igen.

FAKTABOKS

Skt. Nikolai Sognehus ventes færdig i januar 2019. Sognehuset ligger lige over for kirken, og vil have gode adgangsforhold for alle. Sognehuset er på 670 kvadratmeter, fordelt på 2 etager, hvor stueetagen indeholder blandt andet en 189 kvadratmeter stor mødesal og et stort køkken. Salen i Sortebrødreklostret - som der er billeder fra i artiklen - er et flot rum, men med akustik og begrænset plads. Der er ingen mulighed for modernisering, eftersom klostret er fredet.

For aktiviteter som BørneKirke vil sognehuset forbedre mulighederne på mange måder. Det store køkken vil gøre det nemmere for alle af hjælpe med madlavning og oprydning, og fordi salen kan deles med et skillevæg, vil alle blive samlet på samme etage under hele forløbet. Der vil være plads til flere, med god akustik og ingen trapper! Placeringen af sognehuset gøre også, at når man sidder i mødesalen, kan man se op på kirkebygningen, som også er med til at forankre alle dele af vores kirkelige aktiviteter i kirken og dens budskab.

Med det nye sognehus får kirken optimale muligheder for at skabe kirkelige aktiviteter - og med nye muligheder for at udvikle nærværende familieaktiviteter, hvor kirkens budskab er fundamentet.

Nyt initiativ: **Måltid for enlige forældre**

Jakobskirken og Roskilde Domsogn serverer nu lækkert måltid for enlige forældre. Vi skylder dem en tak, siger sognepræst Ane LaBranche.

Tekst og fotos: Rasmus Birkerød

Drop indkøb og opvask – og få i stedet maden serveret ved et velpyntet middagsbord. Sådan lyder et nyt tilbud til enlige forældre den sidste torsdag i hver måned.

- Vi mangler et tilbud til de enlige forældre. Det er en gruppe, der står med meget selv. Det her er en måde, hvor vi som kirke siger tak for deres indsats, siger Ane LaBranche, der er præst i Roskilde Domsogn.

Hun er netop ved at gøre klar til premieren på det nye initiativ, som hun er ophavskvinde til. I køkkenet på Maria Park i Roskilde dufter der af frikadeller og nybagt brød. Et langbord er dækket og pyntet med blå servietter, store stearinlys og farvestrålende georginer. Det festlige indtryk er ikke tilfældigt.

- Det her skal ikke være fiskepinde og pølsebrød. Bordet skal være pyntet med blomster, og maden skal være lækker, siger Ane LaBranche.

En mor er mødt op med sin to-årige datter Mira Luna. Hun tager godt imod tilbuddet.

- Initiativet tiltalte mig. Siden jeg fik Mira Luna, så kan jeg bare se, at vennekredsen er skrumpet, og så er det her en mulighed for mig til at møde andre voksne, siger 41-årige Linda og bliver bakket op af Alice, der også har taget i mod tilbuddet.

Frivillige serverer for de enlige forældre og deres børn, når Jakobskirken og Roskilde Domsogn inviterer til måltidsfællesskab.

- Sundhedsplejersken i vores kommune sætter ikke automatisk enlige mødre sammen, når de laver mødregrupper. Og det er faktisk rigtig rart at være sammen med voksne, der står i samme situation, fortæller hun.

Begge er enige om, at det er vigtigt for dem, at tilbuddet ikke er rettet mod de psykisk sårbare, men mod "helt almindelige enlige forældre".

- Og det er netop også tanken, siger præsten.

- Vi laver ikke det her arrangement, fordi det er synd for nogen. Vi synes bare, at det her er en gruppe, som kirken har overset. Vi har mange tilbud til ældre, der er alene. Til de sorgramte, der er alene. Men man kan lige så vel være socialt isoleret, fordi man har så travlt, som man har, som enlig forælder.

På Jakobs Kirkens hjemmeside fremgår det, at der er tale om et folkekirkeligt initiativ, men hvis man intetanende dukkede op til det veldækkede bord, ville man hverken tænke på Gud, Jesus eller missionsbefaling.

For her er ingen bordbøn, ingen takkesang, ingen salmesang eller andre indslag, der afslører, at det er et kirkeligt arrangement. Desuden er alle "velkomne uanset deres religiøsitet", som det fremgår på Jakobs Kirkens hjemmeside. Alt sammen helt bevidst, afslører Ane LaBranche.

- Jeg kalder det "forkyndelse i handling". Tilbuddet skal være til dem, der har brug for det – ikke kun til dem, der vil have en kirkelig handling.

Ane LaBranche henviser dog til Jakobs Brev i Det Nye Testamente, hvor der står, at "en ren og ægte gudsyndelse er, for Gud, vor Fader, at tage sig af de faderløse og enker i deres nød".

- Vi er jo forpligtet på enkerne og de faderløse. Det her er vel vor tids enker og faderløse, siger Ane LaBranche.

Ane LaBranche har været præst i Hyltebjerg Kirke i Vanløse i 14 år, inden hun 2017 kom til Roskilde Domsogn. Hun er ophavskvinde til det nye initiativ.

“

Vi laver ikke det her arrangement, fordi det er synd for nogen. Vi synes bare, at det her er en gruppe, som kirken har overset. Vi har mange tilbud til ældre, der er alene. Til de sorgramte, der er alene. Men man kan lige så vel være socialt isoleret, fordi man har så travlt, som man har, som enlig forælder.

FAKTABOKS

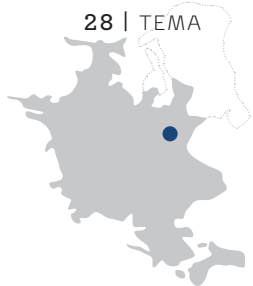
Måltid for enlige

Sidste torsdag i hver måned kl. 16.30. Aftensmad serveres kl. 17.30.

Frivillige laver maden.

Jakobs Kirkens Sociale Arbejde og Roskilde Domsogns Menighedspleje står bag.

Kordegner indkøber varer over nemlig.com

MÆND & MAD

Konceptet er ret enkelt og lige til at gå til. Maden er også enkel med få, solide råvarer. Borddækningen enkel og rustik. Stemningen enkel og rar. Alt det enkle skaber tilsammen et berigende samvær, når mænd laver mad.

Tekst og fotos: Otto Lundgaard

Pluk og æd. - Nu fotograferer du ikke, mens vi er på æblerov, vel? Fotografen kunne dog ikke helt modstå fristelsen.

Husk nu at købe salt! foreslår én i forsamlingen, mens Jørn er i gang med indkøbslisten til aftensmaden.

Kommentaren medfører endnu et godt grin om bordet i sognehuset i **Havdrup**, og mens Jørn med et smil væl-

ger at forbigå forslaget, forklarer han de nye ansigter i forsamlingen, at indkøbene til mandemiddagene året igenem har haft til følge, at der ikke mangler salt i køkkenet. Tværtimod.

Det er september, og mødesæsonen i "Mænd og mad" er startet igen efter sommerpausen. Ti mænd fra Havdrup

og omegn er mødt op denne tirsdag aften. Halvdelen kommer lige fra arbejde; et par af dem arriverer et kvarter tid efter den officielle mødetid, kl. 17. Men der er god rødvin fra Brugsen i glassene, og med fire timer vinkende forude har man ikke travlt. Det mærkes, at vi når det hele.

Grønt er godt. Især for øjnene. Det var også en flot salat, der blev tilberedt.

FAKTABOKS

Havdrup Sogn har 4.414 indbyggere.

- Vi fik øvelsen til sidst, som én sagde om æbleskrælingen.

Forsamlingen bruger ventetiden på at lade smartphones med billeder fra sankthansaften-arrangementet i præstegårdshaven gå rundt. Tørken tillod ikke, at der blev tændt bål, men dog at der blev smidt en pattegris på grillen. Åh, ja. God mad, der vækker gode minder om endnu en god aften.

Man får også en snak bordet rundt om, hvad sommeren har bragt af oplevelser, rejser, besøg, hvile. Alle får ordet, og alle tager det – også da menuforslagene kommer på bordet. Efter kort tid er aftenens menu – bestående af hovedret og dessert – valgt, og opgaverne bliver fordelt.

- Sæt *ikke* mig til at skrælle kartofler, for så får I ikke noget i aften, erklærer én.

- Jamen, natmad *er* også en mulighed, bliver der svaret, mens en tredje ræsonnerer: - Alt er muligt. Vi *kan* også lave sovs uden fløde. Det er bare ikke sket endnu.

Et par af gutterne – som de kaldes – opfordres til at plukke æbler fra havens træer samt se efter, om der er persille, timian og rosmarin i urtehaven. Så sparer man i hvert fald dét, når der skal handles ind til aftensmaden i byens brugs.

Plads til alle i køkkenet

Der skåles på ønsket om hyggelige aftener i løbet af sæsonen. Og så går vi – ja, ikke til bords, for her har vi sådan set siddet hele tiden, men til arbejdet. For det er godt at lave mad sammen.

En halv time senere er alle mand i sving, alle kan bruges, ikke noget med "for mange kokke" her. Spækbrætter og knive er fundet frem. Der skrælles æbler til grød, hvorimod aspargeskartoflerne uden længere debat får lov at beholde skrællen på. Et dusin tomme tykke svinekoteletter med skaft paneres i æg og rasp, og stegepanderne til sættes rigeligt smør.

Midt i snakken, der sammen med duften af hjemmelavet mad fylder køkkenet, får jeg en snak med Peter Larsen, der ligesom Jørn (med efternavnet Thomsen) sidder i menighedsrådet.

- Det første møde her i "Mænd og mad" holdt vi i januar, fortæller Peter. - Da Jørn og jeg fremlagde ideen for menighedsrådet, bakkede Kristine (Hestbech, sognepræst / red.) os op ved at melde ud, at kirken altid skal kunne tilbyde et måltid mad. Så rådet bevilgede pengene, for det skal være gratis at komme her og sætte sig til bords.

Som Jørn rigtigt medgiver, så er "Mænd og mad" en form for diakonalt arbejde. Ikke at det er noget krav, at der ligefrem bliver bedt bordbøn, men:

- Vi skal byde velkommen til alle, som også kan blive en del af de mange ansigter omkring det ovale bord. Vi siger: Kom ud og mød nogle andre, lav noget mad og hyg jer sammen! Der kan også være tid til fordybelse og en snak, hvis der er et eller andet, og man er ked af det; så kan man stå ude i køkkenet sammen, lave noget mad og snakke om det.

- Det kræver dog mod at tage imod tilbuddet samt til at gå ud af sin dør og

blive budt velkommen her. Og det er vi opmærksomme på.

Arbejdet med tilrettelæggelsen af møderne griber også ind i det øvrige sognearbejde. Således er der planlagt en sogneaften i det nye år med besøg af en psykolog fra Riget, der skal fortælle om de hjemmegående mænd som samfundsgruppe.

Den personlige kontakt

Peters gamle nabo Anders hakker champignoner til flødesovsen - et uundværligt element i menuen. I al fald, når der er herrer til stede. Anders fortæller, at han kom med på Peters opfordring. Han er siden blevet glad for at komme i sognehuset, for nylig er han begyndt i sognets voksenkor, Seadrops.

- Det er givende at være med, det har jeg stor glæde af, siger han og uddyber sit behag i det sociale samvær. - Samtaler, der opstår, når man mødes, bliver mere og mere sjældne; i togene sidder alle hver for sig og flygter ind på deres telefoner. Det sker ikke her; for her mødes vi, snakker sammen, hygger os.

Den personlige kontakt kan slet ikke overvurderes, når nye ansigter kom-

mer til. Den lokale avis er ganske vist gået ind, men annoncering i andre lokale blade respektive sammenhænge har vist sig at skabe god opmærksomhed. Det har det gjort for Jan, der er ny i forsamlingen, og som efter udført dont i køkkenet sidder i hyggesnak med et par bordfæller.

- Jeg blev enkemand for fire måneder siden, fortæller han. - En af mine gode venners kone havde set en annonce for det her i en lokalavis fra Solrød og foreslået mig at tage forbi og prøve. Og - ja, nu er jeg her så.

Flere om bordet og i køkkenet

Lidt i otte bæres maden ind. Den har været ventetiden værd. En herreret, veltilberedt og velsmagende. Freden sænker sig over forsamlingen, mens taleorganet en tid bruges til andet formål.

Heldigvis indebærer det ikke absolut madro, for efter nogle minutter er den værste sult stillet, og samtalen rundt om bordet tages op igen. Der tales blandt andet om, at man var med og uddelte flyers, da kirken deltog med egen stand på det lokale høstmarked for et par uger siden.

“

Der kan også være tid til fordybelse og en snak, hvis der er et eller andet, og man er ked af det; så kan man stå ude i køkkenet sammen, lave noget mad og snakke om det.

- I starten vidste man jo slet jo ikke, om der kom nogen, hvem ville kigge forbi? fortæller Jørn. Men konceptet viste sig bæredygtigt, og nu arbejdes der på nye ideer for at få flere mænd med om bordet og i køkkenet.

- Vi har fået aftalt med vores brugsud-
deler, at vi en lørdag formiddag står

Koteletterne nyder godt af varmen, og alle nyder godt af hinandens hyggelige selskab.

Og så til bords!

oppe i brugsens vinafdeling og skænker et glas vin op, mens vi præsenterer vores koncept både for mænd og damer.

For som Jørn uddyber: - Det kunne jo også tænkes, at der var nogle koner derhjemme, der synes, at det kunne være rart, at deres mand kunne lave noget andet end at sidde foran computeren og surfe på nettet.

Da den varme ret er indtaget, bliver der meldt et "Tak for kampen" som signal til, at der slås mave og bæres ud, inden desserten kommer på bordet. Æblegrøden har fået selskab af makroner, rød gelé og fløde - for der er blevet noget til overs. Det gælder i øvrigt også visse andre dele af menuen. De tre salatskåle står således næsten urørt tilbage, men her skal ikke gå noget til spilde.

Som det betænksomt bliver sagt: - Jeg er sikker på, at personalet bliver glad for salaten, når de holder frokost i morgen og finder den i køleskabet.

“

Det kunne jo også tænkes, at der var nogle koner derhjemme, der synes, at det kunne være rart, at deres mand kunne lave noget andet end at sidde foran computeren og surfe på nettet.

Det er formentlig lige så sikkert som gensynsglæden, der mærkes, når mændene laver mad igen om en måned.

Og denne gang husker at købe salt.

FAKTABOKS

Mand, kan du li' go' mad i godt selskab?

Idéen med Mænd & Mad er at skabe et fællesskab for mænd i kirkeligt regi, ikke kun om det konkret praktiske med at købe ind, lave mad og rydde op, men også at lade det praktiske samvær bane vejen for samtaler om det, der er vigtigt lige nu for dem, som vælger at deltage i arrangementet.

Sådan gør du: Man møder bare op i sognehuset på Bistrupvang 33 kl. 17 - og inden man har set sig om er klokken blevet 21 ... Det koster ikke noget.

Næste møde holdes torsdag den 11. oktober kl. 17.00.

(kilde: havdrupkirke.dk)

Fra sognegårdens køkkenregioner

Samværet omkring det, vi spiser, må og skal altid have større betydning end selve det, vi spiser. Hvis dette udsagn lyder rimeligt – og hvis vi samtidig drister os til at betragte udsagnet fra en anden vinkel – så burde kvaliteten af samværet omkring bordet alt andet lige vokse i takt med kvaliteten af det, der sættes på bordet. Denne tanke er I velkommen til at tage op og lade komme an på en smagsprøve.

Tekst: Otto Lundgaard

I et større sogn i hjertet – eller er det mon i maveregionen? – af stiftet kom menighedsrådet for nogle år siden på den tanke at ændre det månedlige sognemøde. Tanken havde sine grunde, én af de vigtigste var naturligvis ønsket om at samle mennesker.

I den forbindelse kommer jeg gerne til at tænke på, hvad Johannes Møllehave engang har fortalt: når der kom nogen forbi for at tale med præsten, blev de gerne inviteret på aftensmad hjemme i køkkenet; for når man har kniv og gaffel i hænderne, har man nemlig noget fornuftigt at bruge dem (og munden) til, når man er sammen, taler med og lytter til hinanden. At vide, hvad man skal bruge hænderne til, kan være med til at fjerne den første usikkerhed, og herfra er alt muligt.

Det samme gjorde sig gældende i sognet, hvor man valgte at rykke sognemødet til kl. 12 midt på dagen samt flytte de mange mindre borde sammen til ét langbord ud fra tanken, at vi kommer hinanden lidt nærmere, når vi spiser sammen. God mad og godt samvær løsner tungebåndet, og det kom også til at ske her.

Maden skulle dog på bordet, og ved et af de første sognemøder blev der serveret en solid middagsret, tilberedt af den franske kok Philippe Privat, som var gift med Le Klint. I dag er Le sognepræst i Hørsholm, men dengang præstevikar i det midtsjællandske. At opskriften på forlangende kom i kirkebladet fortæller vist alt om glæden over det, der var med til at samle deltagerne. Stiftsbladets læsere skal naturligvis heller ikke snydes for god inspiration til næste gang, I får lyst at samles om bordet.

Boeuf Bourguignon

Opskriften rækker til seks personer – og så er der også lidt til næste dag:

800 g oksekød i tern (fx bov, klump eller tykkam)
det meste af én flaske rødvin
3 dl oksebouillon
3 skalotteløg, groft hakket
4 gulerødder, skåret i tern
2 stilke blegselleri, skåret i tynde skiver
5 fed hvidløg, hakket
3 laurbærblade
timian
4 nelliker
½ dåse tomatpuré
mel
smør/olie til bruning
200 g små løg
200 g champignoner, skåret i kvarte
salt og peber

Okseternene vendes i en blanding af mel, salt og peber. Kødet brunes i en stor gryde ad flere omgange. De brunede oksetern tages op og lægges i en gryde med rødvin, bouillon og tomatpuré. Bring det hele i kog og lad det simre en lille time. Imens steges løg, gulerødder, selleri og hvidløg et par minutter. Kom det hele i gryden med kødet, når det har simret en lille time. Tilsæt desuden laurbær, timian og nelliker. Husk at røre med jævne mellemrum, så det ikke brænder på. Lad det simre yderligere en halv time. De små løg og champignoner skåret i kvarte tilsættes. Smag til med salt og peber. Server med det samme, når kødet er mørt.

PS. Le Klint oplyser, at den dag fik vi ris til, fordi det er nemmest, når man er mange. Men kartoffelmos er det originale tilbehør.

Velbekomme!

Foto: John Bech

HJEMMEBESØG HOS KONFIRMANDERNE

Sognepræst Katja Liebst-Olsen fra **Sct. Peders og Havrebjerg sogne** i Slagelse besluttede sig i sommerferien for at genoptage hjemmebesøg hos alle konfirmanderne. For det var en succes, da forsøget blev afprøvet for to år siden. Hun ser flere forældre i kirken, og nu vil en af konfirmanderne minsandten i praktik som præst.

Tekst og fotos: Rasmus Birkerød

Katja Liebst-Olsen: Hjemmebesøg hos konfirmanderne er UHYGGELIGT tidskrævende, men jeg vil prioritere det, for det giver enormt meget tilbage. Længe efter konfirmationen støder man jo på konfirmanderne og deres forældre i andre sammenhænge. Hjemmebesøgene giver – i forhold til at nå ud til folk – langt mere end at afholde endnu en koncert eller endnu et foredrag.

Laura Espenhajn smiler, giver et fast håndtryk og siger pænt “hej” hjemme i køkkenet på Benediktevej i Slagelse. Hun går i 9. klasse, er 15 år gammel og har nu et ønske om at komme i praktik som præst.

- Jeg interesserer mig for mennesker, og jeg synes, det må være spændende at være med i de vigtigste øjeblikke i menneskers liv, fortæller Laura Espenhajn.

Hun sidder ved køkkenbordet sammen med sin mor, Lotte, og sognets præst, Katja Liebst-Olsen. Anledningen er, at Katja Liebst-Olsen nu vil genoptage ordningen med hjemmebesøg hos konfirmanderne. Derfor går øvelsen i køkkenet ud på at diskutere, hvilken betydning hjemmebesøgene overhovedet har.

Og for at tage det negative først: Det kan tilsyneladende føles lidt kejtet for en 15-årig.

- Det var lidt akavet. Jeg ville gerne have, at Katja fra start fik det indtryk af mig, som jeg ønskede, at hun skulle have, siger Laura Espenhajn med et alvorligt udtryk, der hurtigt bliver fulgt op med mild latter.

Hjemme hos familien den aften for halvandet år siden blev der serveret kaffe og snakket om den kommende fest, skolen, skolen og dynamikken i klassen. Men ikke et ord om hverken Gud, Jesus eller Helligånden, og det passede Lauras mor fint.

- Det ville da have været vildt underligt, hvis Katja kom ind ad døren og begyndte og snakke om det. Katja interesserede sig for Laura og hendes hverdag, og det kunne jeg godt lide, siger Lotte Espenhajn, der er lærer på Søndermarksskolen i byen.

Katja Liebst-Olsen supplerer:

- For mig at se er relationen det væsentligste, når jeg arbejder med konfirmanderne. Jeg er nødt til at have en relation til dem, hvis de i øvrigt skal høre på, hvad jeg har at sige. Konfirmanderne oplever, at den jeg er, og det jeg prædiker hænger sammen. Det, mener jeg, er ret så væsentligt i forhold til børn – og sognebørn i det hele taget.

Netop relationen mellem præsten og konfirmanderne var det som på selve konfirmationsdagen betød allermest for Lauras mor.

- Det føltes så rigtigt. Bare det, at Katja under konfirmationen rent faktisk konfirmerede nogen, som jeg kunne se, at hun kendte og kunne huske navnene på. Sådan var det ikke, da jeg blev konfirmeret. Der er jeg ikke sikker på, at præsten kunne huske, hvad jeg hed ret lang tid efter konfirmationen, fortæller Lotte Espenhajn.

Katja Liebst-Olsen er fast besluttet på at tage fat på hjemmebesøgene igen, fordi relationerne bliver langt bedre – og så kommer hun i kontakt med en ny gruppe mennesker.

- Jeg får kontakt til en ressourcestærk gruppe, som ellers ikke ville benytte præsten eller hjælpe i kirken. Men de gør det, fordi de via mine hjemmebesøg oplever, at jeg interesserer mig for dem og deres børn, siger Katja Liebst-Olsen og peger på konkrete eksempler:

- Der er mødre, der tilbyder sig med kagebagning, når jeg efterspørger det. En far, der er amatørfotograf, hjælper til ved forskellige lejligheder i kirken. Forældre tilbyder sig som parkeringsvagter ved konfirmationer. En mor, der beder mig om råd, fordi hendes datter er "på vej ud i noget skidt"...

- Alt det er slet ikke en selvfølge i et bysogn, konstaterer hun.

Katja Liebst-Olsen tager fat på hjemmebesøgene her i efteråret. Og så ligger der altså en ansøgning fra en tidligere konfirmand, som gerne vil i praktik. På den står Laura Espenhajn som afsender, og hun deltager meget gerne i alle opgaverne – også begravelsessamtalerne.

- Hvis vi har de pårørendes accept, og der i øvrigt ikke er tale om et ekstraordinært tragisk dødsfald, så må hun selvfølgelig meget gerne komme med, siger Katja Liebst-Olsen.

... men far er skeptisk.

15-årige Laura Espenhajns far, Martin Christensen, er ikke medlem af folkekirken. Han er ikke udelt begejstret for hjemmebesøgene.

- Jeg har det blandet med det, fordi jeg grundlæggende har det svært med den måde, som folkekirken nogle gange hænger sammen med folkeskolen på. Det er forkert i forhold til hvilken rolle religion bør spille i vores samfund, siger Martin Christensen, der er religionslærer på Slagelse Gymnasium.

Hjemmebesøget har dog givet anledning til gode diskussioner med præsten, siger han.

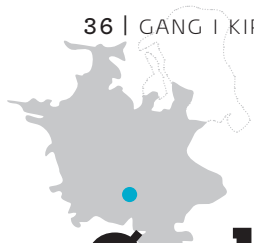
- Jeg kan jo godt lide Katja, men ikke fordi hun er præst. Fordi hun er Katja. For mig at se er de her hjemmebesøg hos konfirmanderne et tegn på en præst, der tænker offensivt. Det kan jeg da godt forstå. Men uanset hvor moderne en præst end er, så er præsten en præst med noget, der skal formidles. Der bliver jeg skeptisk, fordi det er en præst, der formidler noget, jeg ikke tror på.

Inspirationsboxen

Vi lever af hinandens ideer. Derfor har vi indført en ny fast del af Stiftsbladet under overskriften "Inspirationsboxen".

Her fortæller menighedsråd, kirkepersonale eller præster om en konkret idé, som sognet nu fører ud i livet. Det kan være ideer om stort og småt. Liturgi, kirkegårdsarbejde, mødepraksis, kirkekor, prædiken osv.

Hvis du vil dele den gode idé, så skriv til Otto Lundgaard på nol@km.dk eller Rasmus Birkerød på rabi@km.dk.

Ønsket om at lade sig døbe kommer fra hjertet

Tekst: Annette Kruhøffer, kst. sognepræst i Glumsø, Bavelse og Næsby samt Tyvelse, Aversi, Vrangstrup, Tyberg og Sandby sogne

Der er en gruppe af voksne mennesker, som ikke blev døbt, da de var spæde. De vil egentlig gerne, men det er blevet svært. For det føles helt forkert at lægge sig på knæ foran døbefonten en søndag morgen, mens hele menigheden kigger på. Det er alt for helligt - eller alt for demonstrativt, siger de.

Nu har de mulighed for at lade sig døbe i Sct. Peders Kirke i Næstved den 10. november kl. 10-13. Helt stilfærdigt, som en sag mellem dåbskandidaten og Gud. Og så præsten, selvfølgelig.

- Man bliver døbt, får sin dåbsattest og går ud i byen igen, siger Karen Marie Bøggild, der er præst ved kirken.

Tidspunktet er valgt, så det er nemt at kombinere med en tur til Næstved for at handle. Derfor regner præsterne også med at se vordende konfirmander, som skal døbes, før de kan blive konfirmeret.

Tanken om Drop-in dåb opstod, fordi det har vist sig at være en god ide andre steder. Der gik lidt tid med at overveje, om det nu var forsvarligt. Kan man tillade sig at optage medlemmer i kirken, som måske ikke kan deres fader-

vor? Bliver dåben trivialiseret? Eller bliver den et individualistisk oplevelses-projekt helt uden for menighedens fællesskab?

Men erfaringerne andre steder fra er, at det ofte er mennesker, der gennem lang tid har overvejet at lade sig døbe. Det er bare for dyrt og for mærkeligt at holde en stor dåbsfest for et midaldrende dåbsbarn. Eller også knækker folk halsen på de dåbsamtaler, som ofte ligger før en voksendåb. For ønsket om at lade sig døbe kommer fra hjertet, men dåbsamtalerne tager udgangspunkt i hjernen.

Det kommer til at foregå på den måde, at man bare møder op i kirken med billedlegitimation. Efter en kort samtale med en præst bliver man døbt og går så hen til kordegnen og får sin dåbsattest og en lille dåbsgave. Hvis man er under 18 år, skal man have forældrene med. Der kan være lidt ventetid, men så vil kirkens frivillige tage sig af én.

En af de frivillige er Nicolai Røge. Han blev spurgt af sin tidligere præst fra Holsted, om han havde lyst til at deltage. Nicolai læser selv teologi, og det var ikke en selvfølge at bakke op om projektet. Som andre unge er han meget opmærksom på, hvor han lægger

sine kræfter, og hvad han støtter. Da han havde læst de tanker, som præsterne havde nedfældet, var han dog straks med på ideen.

- Jeg synes, at det var nogle meget fine og velreflekterede tanker, så jeg vil meget gerne være med til at hjælpe, der hvor jeg kan, siger han og fortsætter:
- Mange tænker, at dåb er lig med barnedåb. Her får vi gjort dåbsbefalingen konkret og relevant for alle aldre.

FAKTABOKS

Hvis I vil læse mere, så glæd jer til næstkommende udgave af Stiftsbladet, hvor vi bl.a. bringer en artikel om en Drop-in dåb, der fandt sted i sommeren.

Nicolai Røge valgte at hjælpe, da der var brug for frivillige ved Drop-in dåben. Han vil gerne være med til at gøre dåben konkret og nærværende. Foto: privatfoto

FAKTABOKS

Der er Drop-in dåb i Sct. Peders Kirke i Næstved den 10. november kl. 10-13. Du møder bare op med billedlegitimation. Hvis du er under 18 år, skal du også have dine forældre med.

Hvis du ikke har dansk statsborgerskab, kan der gælde særlige regler - kontakt kirken for at høre mere.

**ALLE ER NATURLIGVIS VELKOMNE
TIL PROVSTIGUDSTJENESTEN
I KØGE KIRKE SØNDAG DEN
18. NOVEMBER KL. 10.00**

Bliv en del af noget større!

De fleste ting bliver sjovere når man er mange sammen. Når man oplever at være en del af et stort fællesskab. Og selvom det ellers altid er sjovt og opløftende at komme i sin lokale sognekirke om søndagen, så er det også berigende at møde mange andre, som deler ens interesse og livsopfattelse.

Derfor holder alle kirkerne i Køge Provsti hvert år en fælles gudstjeneste i Køge Kirke.

I år løber provstigudstjenesten af stablen søndag den 18. november kl.10.00. Temaet for årets fællesgudstjeneste er "At være menneske."

Der vil være kor, organister og præster fra hele provstiet. Sidste år fandt over 300 mennesker vejen forbi Køge Kirke til denne gudstjeneste, men der kan sagtens være mange flere.

Efter gudstjenesten er der fællesspisning i Køgehallerne efterfulgt af et foredrag af skuespiller

*Kaffeboard i Køgehallerne. Fælles Provstidag 2016.
Foto Anne-Lise Nielsen, Borup*

*Jørgen Lund og Maria Brink Hesel. Fælles Provstidag 2016.
Foto Anne-Lise Nielsen, Borup*

Henning Jensen med titlen: "En rejse så lang." Her vil Henning Jensen med humor, selvironi og kærlighed til sit fag fortælle om sine 40 år i dansk teater og film. Om mennesker han mødte – også dem, han helst ville have været foruden. Om groteske, vanvittige og morsomme situationer. Om sit fags hemmeligheder og voldsomme krav. Om kampe og sejre. Om nederlag og kunsten at rejse sig igen. Om livsrejsen fra barndommens husmandssted på Stevns til stjerneskuespiller ved Det kongelige Teater.

Foredraget er en historie om en enorm investering og vilje til at kæmpe sig frem til det næsten uopnåelige. En historie om at tro på sine instinkter, forfølge sine drømme, realisere dem og dermed vinde sit liv.

Deltagelse er gratis, men tilmelding til spisning er nødvendig til din lokale sognekirke i Køge Provsti. Kontakt også din kirke og hør om fællestransport. Sidste frist for tilmelding er mandag den 5. november.

Foto: villaforhoej.dk

“Vær altid glade”

På sporet af glæden som fænomen og erfaring

I det nye år indbydes til retrætekursus for præster.

Retræten er et tilbud om tilbagetrækning og fordybelse ved årets begyndelse.

Glæden spiller en afgørende rolle i den kristne tradition; den er forbundet med Guds skabende handling i mennesket. Med afsæt i indre praksis med hjertets opmærksomhed vil vi uddybe forståelsen af glædens fænomen. Vi vil i fællesskab undersøge en bred vifte af glædesnuancer for mere bevidst og autentisk at kunne bringe dem ind i gudstjenesten.

Retræten ledes af uddannelsesleder på FUV Peter Ruge og sognepræst Helle Brink, Raklev.

Program og praktiske oplysninger for retrætekurset udsendes via stiftet på DAP'en.

HVORNÅR?

Mandag den 7. til torsdag den 10. januar 2019

HVOR?

Villa Fjordhøj, Rådmandsvej 23B, Skælskør

HVAD KOSTER DET?

3.000 kr., som kan dækkes af kirkens midler.

Retrætedag i Vigersted

Ikke effektivt, ikke propfyldt, ikke forhastet - men meget stille og med stor ro. Hele lørdagen er en retrætedag med mulighed for at finde ro, lytte, mærke, sanse, være, mens vi synger, beder, mediterer, vandrer, spiser lidt og tager dagen ind sammen. Om søndagen er der gudstjeneste, der indledes med stilhed og musik en times tid før, og som har retræten med som tema.

Retræten lægger vægt på, at både nybegyndere og øvede skal kunne være med. Stilheden indbyder dig først til at hvile og bare være og sanse. Dernæst kan stilheden give dig en særlig erfaring af Guds nærvær, give fornyet livsmod og livsglæde til hverdagen derhjemme.

Retræten er arrangeret af sognepræsterne Anne-Marie Nybo Mehlsen, Vigersted-Kværkeby, og Hanne Vesth, Ringsted. Tilmelding senest den 7. oktober til præsterne på amnm@km.dk eller hve@km.dk, hos hvem program og praktiske oplysninger også kan indhentes.

HVORNÅR?

Lørdag den 17. november kl. 9.00 - 22.00 samt søndag den 18. november 2018 kl. 9.00 - 12.00

HVOR?

Vigersted Kirke og Præstegård, Vigerstedvej 2, Ringsted

HVAD KOSTER DET?

200 kr.

Foto: Martin Werge Nissen 2016

Sæt X ved Himmelske Dage på Heden

Temaet er "Gå med"

Tekst: Hanne Hummelshøj, sognediakon, Hundige-Kildebrønde Pastorat

Himmelske Dage er et folkeligt mødested og en festival, hvor gudstjenester, koncerter, debatmøder og byvandring blandes med kirke, samfund og kultur. Himmelske Dage er en kirkefest, for alle os, der er optaget af, hvordan vi skal være "kirke til tiden". Det gælder både lokalt, nationalt og internationalt.

Her oplevede jeg i 1983 fællesskabet med 1.500 mennesker, hvor vi sang Holger Lissners gode aftensalme: "Nu går solen sin vej", og det er stadig stedet, hvor vi kan lære nyt og prøve det af, som vi måske ikke har tænkt hjemme.

Himmelske Dage er også et fælleskirkeligt arrangement, hvilket betyder, at den katolske kirke, frikirker og de andre kirkesamfund i Danmark deltager og er med i tilrettelæggelsen. Det giver spændende møder, at vi kan dele det, vi er fælles om, og blive klogere på de forskelle, som også er.

Himmelske Dage foregår i midtbyen i Herning.

Program og aktiviteter

Himmelske Dage begynder med en stor gudstjeneste torsdag kl. 14.00 og afsluttes søndag ligeledes med en gudstjeneste kl. 10.30. Hver dag begynder med mulighed for bibelrefleksion, derefter de mange forskellige arrangementer. Der er tilbud også til mindre børn med børneaktiviteter og et særligt program til de unge, så hele familien kan deltage. Der er Mulighedernes Marked, hvor kirkelige organisationer fortæller om deres arbejde, viser materialer og giver inspiration til nye sogneaftner. Der er store foredrag med kendte mennesker og små skæve vinkler på forholdet mellem tro og liv. Lørdag aften er der et stort arrangement i Boxen i Herning, hvor der bl.a. vil medvirke et gospelkor, som er sammensat til lejligheden.

Socialt samvær

Der er gang i planlægningen, og billetter kan købes fra uge 42. Overnatning kan foregå privat, og der vil også blive arrangeret en festivalcampingplads.

Men byen har mange hotelværelser, så det kan også være en mulighed.

Ved så stort et arrangement kan man godt føle sig alene, hvis man ikke har nogle at følges med. Det kan derfor være en idé at gå sammen i grupper. Danmark er heller ikke større, end at det er muligt at besøge Herning på en endagstur. Evt. kan distriktsforeningerne gå fælles om en bus. Så kan man både få det sociale samvær med andre fra lokalområdet og dele inspirationen fra det store arrangement.

Inspiration og information

Jeg tager på Himmelske Dage, fordi jeg gerne vil have ny inspiration til arbejdet i kirken. Gerne nye indfaldsvinkler, men også selv få tid til bøn, refleksion og anderledes gudstjeneste midt i det store program.

Sognepræst Ebba Niemann Rasmussen og undertegnede, sognediakon Hanne Hummelshøj, har fået til opgave af stiftet at være med til at formidle information om Himmelske Dage til Roskilde Stift. Har du brug for at høre mere, så kontakt os eller læs mere inde på www.himmelskedage.dk.

Danske Kirkedage, vignet

Fra streetparadegudstjeneste under Himmelske Dage i København, 2016. Foto: Bent Hummelshøj

FAKTABOKS

Himmelske Dage sætter fokus på tro - samfund - folkelighed.

Det sker i Herning i dagene omkring Kristi Himmelfart, fra torsdag den 30. maj til søndag den 2. juni.

Foto: Jóannes Holm

Tegning: Tormod Holm

KONFIRMANDTRÆF 2019

“Vi har valgt Johannesevangeliets ’Jeg er-ord’ for at tage fat på nogle af de ting, der er helt centrale i enhver konfirmandsforberedelse: dåb, nadver, identitet, dét at være elsket, og dét selv at bære kærligheden med sig ud i verden.”

Sådan sagde biskop Peter Fischer-Møller til TV2, da han blev interviewet under Konfirmandtræf 2018. Man bliver aldrig færdig med “Jeg er-ordene” så de får også lov til at danne rammen om Konfirmandtræf 2019.

Forberedelserne er i fuld gang, og de vigtigste datoer ligger allerede fast: **Konfirmandtræffet spænder af fra tirsdag den 5. til torsdag den 7. februar 2019.**

Bemærk: Det er allerede nu muligt at melde sine konfirmander og sig selv til Konfirmandtræf 2019. Det gør du via et link på DAP'en.

Næste nummer af Stiftsbladet udkommer december 2018.

Tema: Gudstjenester på en anden måde.

Redaktørens mailbox tager gerne imod indlæg og ideer – deadline den 20. oktober.